

In deze bundel kan u de voor openbaarmaking vatbare dossierstukken bij volgende agendapunten vinden:

HD 1. 2016_GR_00981 - Verslag van de commissie sui generis. - Kennisneming

OPENBARE STUKKEN

- verslag commissie sui generis_vaststellingen en aanbevelingen
- Aanbevelingen CD&V-fractie
- Aanbevelingen Vlaams Belang
- Aanbevelingen OpenVld
- Aanbevelingen Groen
- Aanbevelingen sp.a
- Aanbevelingen N-VA

VERSLAG COMMISSIE SUI GENERIS

vaststellingen & aanbevelingen

1. Inleiding

Op de gemeenteraadszitting van 27 juni 2016 en met finale bekrachtiging op 29 juni 2016 werd, met akkoord van alle fracties, beslist tot oprichting van een Commissie “sui generis”. De overeengekomen opdracht werd als volgt omschreven:

1.1. "De commissie voert een onderzoek naar aanleiding van meldingen of klachten inzake mogelijke inbreuken op de deontologische code door mandatarissen van de Stad Gent in hun contacten met de Optima Groep in het kader van hun mandaten bij of namens de Stad Gent."

1.2. De concrete aanleiding was het schrijven van burgemeester Termont aan stadssecretaris Teerlinck d.d. 27 juni 2016 in de context van de berichtgeving over het faillissement van de Optima Bank. Dit met de vraag de aantijgingen jegens hem bij het faillissement van de Optima Bank te onderzoeken.

1.3. Het eerder beperkt voorwerp van onderzoek, deed de gemeenteraadsleden unaniem beslissen er naar te streven hun werkzaamheden eind september, uiterlijk oktober af te ronden. Ten laatste op de gemeenteraad van oktober zouden conclusies van hun bevindingen, eventueel aanbevelingen voorgelegd worden ter goedkeuring.

1.4. Alle fracties kwamen overeen dat de mandatarissen naar wie een onderzoek wordt gevoerd kunnen voorstellen personen te laten oproepen om door de Commissie gehoord te worden. Ook de fracties zelf riepen verschillende personen op. Van de 28 opgeroepen personen verschenen er uiteindelijk vijftien¹ voor de Commissie; vier² antwoordden schriftelijk. Negen

¹ Daniel Termont, Johan Beerlandt, Geert Versnick, Jeroen Piqueur, Tom Balthazar, Christophe Peeters, Karin Temmerman, Frank De Mulder, Marc Dubois, John Bontinck, Paul Gheysen, Ivan De Witte, Philip De Hulsters, Marian Verbeek, Filip Watteeuw

² Luc Van Den Bossche, Pol Cools, Ludy Modderie, Paul Vermeulen

³ personen verschenen niet omdat hun ambtenarenstatuut of agenda het niet toeliet, of kozen ervoor om niet te komen, zoals het reglement van de Commissie toeliet. De Commissie is immers niet opgezet als een onderzoekscommissie en heeft bijgevolge ook niet de bevoegdheid mensen op te vorderen of onder ede te bevragen.

1.5. De Commissieleden konden stukken opvragen uit dossiers, akten en stukken van het stadsbestuur of de autonome gemeentebedrijven, en het inzagerecht uitoefenen zoals voorzien in artikel 108 van het Huishoudelijk Reglement van de gemeenteraad.

1.6. Binnen dit afgesproken kader heeft de Commissie haar rol gespeeld. Daartoe is ze tussen de gemeenteraden van juni, resp. oktober 2016 7 x samengekomen, werden personen gehoord en bevroegd en werden haar de gevraagde stukken overhandigd. Sommigen personen kozen ervoor bepaalde stukken niet te overhandigen; het betreft verslagen, overeenkomsten tussen private spelers, waar de Stad als overheid niet bij betrokken was.

1.7. De focus van de commissie lag op het Optima-dossier. Gezien de rol die Optima destijds speelde bij het nieuw te bouwen stadion van AA Gent, werd door de commissie ook de rol van architecten en projectontwikkelaars, de contacten met de bedrijfswereld in dit dossier en de rol die de MIPIM-beurs daarin speelde, onderzocht.

Conclusie

1.8. Op basis van de verschillende zittingen en de opgevraagde stukken heeft de Commissie binnen de haar toegekende bevoegdheden (geen verplichting om gehoord te worden, niet onder ede,...) geen overtreding van de bestaande deontologische code kunnen vaststellen. De heer Termont heeft verklaard dat hij op geen enkele wijze tussengekomen is bij de overname van Ethias door Optimabank. Dit werd bevestigd door de opgeroepen personen. De commissie heeft geen bewijzen van het tegendeel vastgesteld. Bijgevolg stelt de commissie sui generis met de middelen waarover ze beschikt, in deze aangelegenheid geen deontologische inbreuken vast

³ Ruben Piqueur, Didier Nachtegaele, Frank Beke, Daan Schalck, Pascal Debruyne, Frederik De Vrieze, Stijn Oosterlinck, Jo Lefebure, Paul Teerlinck

- 1.9.** De commissie is echter wel van oordeel dat de heer Termont in het kader van zijn contacten met de Optimagroep in het verleden onvoorzichtig is geweest. Dit bleek onder meer uit het feit dat er meermaals meegereisd werd met een door Optima gecharterd vliegtuig en dat er te weinig werd toegezien op een zorgvuldige afhandeling van de gemaakte kosten.
- 1.10.** De commissie stelt vast dat de huidige deontologische code op een aantal vlakken te veel voor interpretatie vatbaar is en er zich aanpassingen aan de nieuwe deontologische standaarden opdringen.
- 1.11.** Voor de Commissie primeert het gegeven om vooruit te kijken en op basis van het verleden lessen te trekken voor de toekomst. Het is dan ook belangrijk dat er een antwoord wordt gezocht op de vraag hoe naar de toekomst toe dergelijk onvoorzichtig gedrag kan vermeden worden.
- 1.12.** Politiek en bedrijfsleven zullen nooit van elkaar kunnen gescheiden worden en dit mag ook geenszins de bedoeling zijn. Alleen moeten er op de kruispunten tussen beide actoren voldoende flitspalen en oranje knipperlichten worden geplaatst die ervoor moeten zorgen dat de samenwerking tussen politiek en bedrijfsleven op een transparante en correcte manier verloopt.
- 1.13.** De Commissie wenst dan ook een aantal aanbevelingen te doen die hieraan mogelijk tegemoet kunnen komen. Deze aanbevelingen zijn er gekomen op basis van input van alle politieke fracties in de Gentse gemeenteraad.

2. De Gentse deontologische code

Algemeen

Vaststellingen

2.1.1. De Gentse deontologische code voor mandatarissen is niet meer actueel en vraagt om een update.

Voorstellen

2.1.2. De commissie huishoudelijk reglement start zo snel als mogelijk met de vernieuwing van de deontologische code. Zij overlegt o.m. met de VVSG en de juridische dienst van de stad Gent.

2.1.3. De Commissie HR legt, ten laatste in september 2017, een voorstel voor aan de gemeenteraad.

Volgende elementen komen ten minste aan bod:

Opname private mandaten door mandatarissen en ambtenaren

Vaststellingen

2.1.4. Het opnemen van bestuursfuncties in private bedrijven en/of organisaties kan tot potentiële belangenconflicten leiden, het is daarom aangewezen de regels hierover te verduidelijken.

Suggesties

2.1.5. Het aangeven van alle mandaten door mandatarissen en voorzitters van de autonome bedrijven in een register, met vermelding welke mandaten repercussies kunnen hebben op lokaal vlak

2.1.6. Implementeren van art 27 van het Gemeentedecreet in de deontologische code⁴

2.1.7. Een overzicht van de lidmaatschappen van stedelijke medewerkers in vzw's en andere rechtspersonen namens de stad wordt aan de gemeenteraad voorgesteld.

Samenwerking tussen Stad Gent en de private sector

Vaststellingen

2.1.8. Enkel in partnerschap met alle stedelijke actoren kan de Stad haar visie realiseren. De samenwerking met burgers, verenigingen, onderwijsinstellingen e.a. maar ook met bedrijven is wenselijk.

2.1.9. De besprekingen in de commissie over het voetbalstadion tonen aan dat vernieuwde regels aangaande transparantie in de samenwerking tussen de stad Gent en de private sector aan te bevelen zijn.

⁴ **Artikel 27.** (01/07/2009- ...) § 1. Het is voor een gemeenteraadslid verboden deel te nemen aan de bespreking en de stemming:

1° met behoud van de toepassing van artikel 11, § 2, van het decreet van 19 december 2008 betreffende de organisatie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn over aangelegenheden waarin hij een rechtstreeks belang heeft, hetzij persoonlijk, hetzij als vertegenwoordiger, of waarbij de echtgenoot, of bloed- of aanverwanten tot en met de vierde graad een persoonlijk en rechtstreeks belang hebben. Dat verbod strekt niet verder dan de bloed- en aanverwanten tot en met de tweede graad als het gaat om de voordracht van kandidaten, benoemingen, ontslagen, afzettingen en schorsingen. Voor de toepassing van deze bepaling worden personen die een verklaring van wettelijke samenwoning als vermeld in artikel 1475 van het Burgerlijk Wetboek, hebben afgelegd, met echtgenoten gelijkgesteld;

2° over de vaststelling of goedkeuring van de jaarrekening van een instantie waaraan hij rekenschap verschuldigd is of waarvan hij tot het uitvoerend orgaan behoort. Deze bepaling is niet van toepassing op het gemeenteraadslid dat zich in bovenvermelde omstandigheden bevindt louter op grond van het feit dat hij als vertegenwoordiger van de gemeente is aangewezen in andere rechtspersonen.

§ 2. Het is voor een gemeenteraadslid verboden:

1° rechtstreeks of onrechtstreeks als advocaat of notaris tegen betaling te werken in geschillen ten behoeve van de gemeente. Dat verbod geldt ook ten aanzien van de personen die in het kader van een associatie, groepering, samenwerking of op hetzelfde kantooradres met het gemeenteraadslid werken;

2° rechtstreeks of onrechtstreeks als advocaat of notaris te werken in geschillen ten behoeve van de tegenpartij van de gemeente of ten behoeve van een personeelslid van de gemeente aangaande beslissingen in verband met de tewerkstelling binnen de gemeente. Dit verbod geldt ook ten aanzien van de personen die in het kader van een associatie, groepering, samenwerking of op hetzelfde kantooradres met het gemeenteraadslid werken;

3° rechtstreeks of onrechtstreeks een overeenkomst te sluiten, behoudens in geval van een schenking aan de gemeente of een gemeentelijk extern verzelfstandigd agentschap, of deel te nemen aan een opdracht voor aanneming van werken, leveringen of diensten, verkoop of aankoop ten behoeve van de gemeente of een gemeentelijk extern verzelfstandigd agentschap, behoudens in de gevallen waarbij het gemeenteraadslid een beroep doet op een door de gemeente of een gemeentelijk extern verzelfstandigd agentschap aangeboden dienstverlening en ten gevolge daarvan een overeenkomst aangaat;

4° op te treden als afgevaardigde of deskundige van een vakorganisatie in het bijzonder onderhandelingscomité of het hoog overlegcomité van de gemeente.

§ 3. Dit artikel is eveneens van toepassing op de vertrouwenspersoon, bedoeld in artikel 18 en 70bis.

§ 4. Als een gemeenteraadslid in de situatie verkeert vermeld in § 1, moet dat punt op de vergadering behandeld worden, en kan de vergadering niet gesloten worden voor het punt in kwestie is behandeld of voor beslist is om het punt uit te stellen.

Suggesties

- 2.1.10. *Vanuit het voorzorgprincipe moeten duidelijke gedragsregels of een gedragscode opgesteld worden, waaraan (vnl.) uitvoerende mandatarissen zich moeten houden bij onderhandelingen met private actoren.*
- 2.1.11. *De stad Gent kan enkel stadsdossiers in het buitenland voorstellen of promoten wanneer de gemeenteraad op de hoogte is gebracht. Dit kan bijvoorbeeld door een voorafgaandelijke toelichting van de opdracht en doelstelling van de missie, bezoek of reis in de betrokken commissie.*

Internationale reizen

Vaststellingen

- 2.1.12. **Een stad met ambities mag zich niet opsluiten, moet met een open, onbevangen blik in de wereld staan. De aanwezigheid van de stad (Groep) Gent op internationale beurzen en fora, en in internationale samenwerkingsverbanden etc. moet mogelijk blijven.**
- 2.1.13. **Tegelijk stellen we vast dat er meer transparantie moet komen over o.m. doelstelling, gemaakte kosten, aantal deelnemers en contacten. Ook de relevantie en de verhouding input-output van internationale dienstreizen/samenwerkingsverbanden moet geëvalueerd worden.**

Suggesties

- 2.1.14. *Elke internationale dienstreis van medewerkers, bestuurders of mandatarissen van de Groep Gent wordt aan de gemeenteraad meegedeeld. De gemeenteraad krijgt informatie over periode, bestemming, doel, deelnemers, kostenverdeling en programma.*
- 2.1.15. *Ten laatste 6 maanden na het verstrijken van de dienstreis wordt aan de gemeenteraad een verslag meegedeeld met informatie zoals hierboven aangegeven, aangevuld met een register van contacten en kostenbewijzen.*
- 2.1.16. *Dienstreizen waarbij vervoer, hotel of toegangsticket door een private speler worden betaald, dienen in het college van burgemeester en schepenen goedgekeurd te worden en voorgelegd aan de vergadering van de fractievoorzitters.*
- 2.1.17. *Jaarlijks maakt de gemeenteraad een evaluatie van de 'internationale aanwezigheid' van de Groep Gent. Komen o.m. aan bod: deelname van de stad (of andere leden van de Groep Gent) en private bedrijven in vzw's zoals de FG DG, deelname internationale dienstreizen, aanwezigheid op internationale beurzen en fora, lidmaatschap van internationale organisaties etc.*

3. De Gentse deontologische commissie

Vaststellingen

- 3.1.1. **De Gentse deontologisch commissie werkt niet naar behoren. Zij slaagt er niet (meer) in om ingediende klachten op een serene, zakelijke en objectieve manier te behandelen.**

Voorstellen

3.1.2. De commissie HR legt, ten laatste in september 2017 een voorstel tot hervorming van de Gentse deontologische commissie voor aan de gemeenteraad.

Suggesties

- 3.1.3. *Verscheidene Vlaamse steden en gemeenten hebben een aanvullende deontologische code voor mandatarissen met een uitvoerend mandaat of een mandaat dat rechtstreeks betrokken is aan het operationele (vb. voorzitters van autonome bedrijven)*
- 3.1.4. *In Nederland bestaat in sommige steden en gemeenten – voor mandatarissen vermeld in punt 3.1.3 – ook een Gedragscode. In tegenstelling tot een deontologische code die eerder passief zegt wat kan en niet kan, legt een gedragscode een actieve houding vast die o.m. belangenverstrengeling of de schijn daarvan moet vermijden, en waar mandatarissen in samenwerking met externe partners steeds van uit moeten vertrekken. De gedragscode is een handleiding om de nodige voorzorgsprincipes te hanteren wanneer dergelijke samenwerking tot stand komt. Zo'n gedragscode kan worden opgesteld in het kader van de vernieuwing van de deontologische code, waarvan ze als afzonderlijk hoofdstuk deel kan uitmaken.*
- 3.1.5. *Sommige steden, zoals Antwerpen of Amsterdam, hebben een Bureau voor Integriteit. Dergelijk bureau kan meerdere opdrachten krijgen: meldpunt voor integriteitsschendingen, adviesverlening aan stadsmedewerkers en mandatarissen, uitwerken van een klokkenluidersregeling, organiseren van opleidingen etc. Onafhankelijke experts moeten op een wezenlijke manier bijdragen tot de werking van dergelijk bureau. Een Gentse versie van dit soort van integriteitsbeleid kan worden uitgewerkt.*
- 3.1.6. *Inzichten over deontologie en integriteit evolueren permanent. De instrumenten voorzien in punten 3.1.3 – 3.1.5 zijn daarom “levende” instrumenten. Minimaal twee maal per legislatuur – bij voorkeur aan het begin en halverwege – worden zij door de Gemeenteraad geëvalueerd.*

4. Transparantie

Vaststellingen

4.1.1. De entiteiten van Groep Gent streven naar een zo groot mogelijke toegankelijkheid van hun beslissingen en hun besluitvormingsproces. Er is vraag naar meer transparantie in de contacten tussen de Gentse lokale mandatarissen en de vertegenwoordigers van externe organisaties en/of privébedrijven en de manier waarop deze zich tot elkaar verhouden.

Voorstellen

4.1.2. De commissie HR onderzoekt welke mogelijkheden er zijn om de transparantie van de beslissingen en het besluitvormingsproces binnen Groep Gent te verhogen, zowel ten aanzien van de mandatarissen als ten aanzien van de burgers.

4.1.3. De commissie HR legt, ten laatste in september 2017, haar conclusies voor aan de gemeenteraad.

5. Architectuurbeleid

Vaststellingen

5.1.1. Tijdens de besprekingen in de commissie kwam, naast de deontologische code van mandatarissen, ook het architectuurbeleid van de stad aan bod. Verscheidene suggesties zijn geopperd om het stedelijke architectuurbeleid te verbeteren.

Voorstellen

5.1.2. Het College legt, ten laatste in mei 2017, een voorstel en traject voor aan de bevoegde commissie met betrekking tot het stedelijk architectuurbeleid. Onder meer de rol van de Kwaliteitskamer, de Stadsbouwmeester en de diverse betrokken diensten en entiteiten van Groep Gent wordt hierbij in kaart gebracht. Ook het uniformiseren over de gehele groep Gent van de aanbevelingen en richtlijnen tot aanstelling van architecten, rekening houdend met de aanbevelingen van het NAV (de Vlaamse architectenorganisatie) en na overleg met de sector maakt hier deel van uit.

5.1.3. De ambitie uit het actuele Bestuursakkoord om een stadsbouwmeester aan te stellen dient onverwijld te worden uitgevoerd. Ten laatste in januari 2017 legt het College aan de gemeenteraad een traject met timing voor.

Aanbevelingen CD&V-fractie op grond van de besprekingen in de commissie 'sui generis'

Deontologie en integriteit

- Er wordt werk gemaakt van de actualisering van de deontologische code. We baseren ons daarbij op het traject dat op dit moment wordt afgelegd door de VVSG, en vragen hen om begeleiding voor ons eigen traject.
- De artikelen 31 en 32 van de bestaande deontologische code moeten worden herbekeken. In het bijzonder moet artikel 32 nader worden omschreven.
- Wanneer in de gemeenteraad wordt gestemd over zaken waarbij de partner of een directe verwant van een raadslid betrokken is, neemt het betrokken raadslid niet deel aan de stemming en verlaat hij/zij de raadzaal.
- Er wordt onderzocht of naar Antwerps voorbeeld ook bij de Stad Gent een 'Bureau voor Integriteit' kan worden opgericht.

Dienstreizen

- Bij dienstreizen wordt in het collegebesluit steeds voor elk van de deelnemende leden opgenomen welk bedrag wordt uitgetrokken en welke instantie daarvoor zal instaan, zelfs wanneer de reis van het lid in kwestie niet wordt betaald door de Stad Gent.
- Meerdaagse dienstreizen worden ter informatie voorgelegd op het fractievoorzittersoverleg. Dat gebeurt in de regel op voorhand. In de gevallen waarin dat niet mogelijk is, gebeurt het achteraf maar wordt gemotiveerd waarom het niet op voorhand kon gebeuren.

Stadsontwikkeling

- Bij grote projectontwikkelingen wordt een register bijgehouden van contacten die de leden van het college in het kader van het betreffende dossier hebben met niet-stadsgebonden personen/diensten/organisaties. Dat register wordt op verzoek ter beschikking gesteld van de gemeenteraadsleden.
- Het beslissingsproces inzake stadsontwikkeling en bouwprojecten wordt transparanter gemaakt en geobjectiveerd door het nauwer betrekken van adviserende instanties die in alle onafhankelijkheid kunnen werken (bv. Stadsbouwmeester, Kwaliteitskamer, GECORO).

Mandaten

- Er wordt een register aangelegd en bijgehouden waarin voor elk van de raadsleden is opgenomen welke mandaten hij/zij vervult. De raadsleden worden verplicht om daartoe alle relevante informatie aan te leveren.

Aan de heer Filip VAN LAECKE

Voorzitter Commissie Sui Generis

Stadhuis Gent

Botermarkt 1

9000 Gent

Betreft: Nuttige aanbevelingen van de Vlaams Belangfractie aan de Gentse gemeenteraad als onmiddellijk gevolg van de Commissie Sui Generis

Geachte heer voorzitter

De werkzaamheden binnen de afgelopen zittingen van de Commissie Sui Generis van de Gentse gemeenteraad hebben ons alvast nuttige informatie opgeleverd over de diverse (en soms duidelijk intense) contacten van het Gentse College van Burgemeester en schepenen met de bedrijfswereld. Sommige personen die gehoord werden, wisten meer te vertellen (of wilden meer vertellen) dan anderen. Meerdere getuigen hadden dan weer duidelijk last van hun geheugen toen er gepeild werd naar bepaalde zaken of lieten het achterste van hun tong niet zien. Ook de manifeste afwezigheid van een aantal personen die opgeroepen werden door de leden van deze commissie, roept heel wat vragen op. Zeker als het in deze gaat om personeelsleden van de stad Gent zelf of van bedrijven die rechtstreeks aan de stad Gent gelieerd zijn. Dit laat een toch wel heel wrange nasmaak na. Desalniettemin hebben de vele hoorzittingen omtrent de banden tussen het Gentse stadsbestuur en het bedrijfsleven ons heel wat ter zake doende informatie opgeleverd, al was het maar over de manier waarop bepaalde contacten tussen het stadsbestuur en de bedrijfswereld tot stand zijn gekomen.

Daniël Termont gaf zelf aan dat hij mogelijk 'onvoorzichtigheden' (in citeer zijn woorden, wij hebben het liever over duidelijke inschattingsfouten) inzake bepaalde contacten met Optima in het algemeen en Jeroen Piqueur in het bijzonder. Dit was trouwens de onmiddellijke aanzet tot het oprichten van deze Commissie Sui Generis door de Gentse gemeenteraad. De twijfel die Daniël Termont zelf over zich heen geroepen heeft door zijn wel heel gebrekkige en soms bewust wazige communicatie, heeft alvast duidelijk gemaakt dat er duidelijk lacunes zitten in de afbakening van de deontologische grenzen van de lokale mandatarissen binnen de Gentse gemeenteraad.

Het mag uiteraard geenszins de bedoeling zijn om de Deontologische Code ruim te interpreteren en een aantal geheel vrijblijvende semantische discussies te voeren, om dan finaal tot het besluit te komen dat Daniël Termont als schepen en als burgemeester naar de letter van de Deontologische Code voor Lokale Mandatarissen geen enkele schuld treft. Voor het Vlaams Belang is het duidelijk dat er wel degelijk inschattingsfouten zijn begaan en geen onvoorzichtigheden. Het is dan ook imperatief om de Deontologische Code voor de Gentse Lokale Mandatarissen ondubbelzinnig af te lijnen en de regels inzake de contacten van het Gentse stadsbestuur met de bedrijfswereld aan te scherpen.

Voor de Gentse Vlaams Belanggemeenteraadsfractie

Johan Deckmyn, fractievoorzitter

AANBEVELINGEN VOOR DE TOEKOMST

VAN DE GENTSE VLAAMS BELANGGEMEENTERAADSFRACTIE

1. Er moet meer transparantie zijn in de contacten tussen de Gentse lokale mandatarissen en de vertegenwoordigers van externe organisaties en/of privébedrijven en de manier waarop zij zich tot elkaar verhouden. Stel deze contacten in vraag en leg uit aan de burger waarom dergelijke contacten soms noodzakelijk kunnen zijn. Hou tegelijkertijd een gedetailleerd en publiek register bij van alle deze contacten in het kader van de openbaarheid van bestuur.
 - Worden deze contacten “gedragen” door de gemeenteraad en/of college?
 - Zijn deze contacten relevant en/of deontologisch verantwoord?
 - In welke context vinden deze contacten plaats?
 - Tussen welke mandatarissen en welke bedrijven zijn er contacten?
 - Welk doel dienen deze contacten?
 - Wanneer gaan deze contacten over in ‘intens overleg’?
 - Wordt er op regelmatige en voldoende basis gecommuniceerd en gerapporteerd naar de gemeenteraad over dergelijke contacten, zeker als zij betrekking hebben op grote en ingewikkelde projecten, vennootschappen, vergunningen, constructies en/of contracten?
2. Leden van het college zijn in het verleden verscheidene keren ingegaan op het aanbod om mee te vliegen met een privévlucht, gecharterd door Optima. Het is bedenkelijk dat men aanvaardt om mee te vliegen met een vlucht, gecharterd door een ondernemer waarmee men als stedelijke overheid zaken doet of van plan is te doen. In welbepaalde gevallen zijn altijd uitzonderingen mogelijk, maar enkel als de verenigde fractieleiders daarmee akkoord gaan. Er moet een duidelijk onderscheid gemaakt worden tussen puur zakelijke instanties en andere (officiële en/of openbare) instanties.

- Werkbezoeken, en in het bijzonder meerdaagse en/of buitenlandse verplaatsingen, moeten niet alleen voorgelegd worden aan het College van Burgemeester en Schepenen, maar ook aan de verenigde fractieleiders en moeten vervolgens ook door hen goedgekeurd worden. Deze aanvragen kunnen afgetoetst worden aan een aantal ondubbelzinnige en vooropgestelde criteria. Hetzelfde geldt voor de werkbezoeken die georganiseerd worden op initiatief en/of kosten van externe organisaties en/of privébedrijven.
 - Er moet meer duidelijkheid geschapen worden rond het aanvaarden van geschenken. Werkbezoeken kunnen immers beschouwd worden als geschenken indien deze ingericht en betaald worden door externe organisaties en/of privébedrijven (ondernemers, projectontwikkelaars, architecten, studiebureaus, aannemers) die intrinsiek tot doel hebben projecten en/of contracten en/of vergunningen van de stad Gent binnen te halen. Dit kan zeker geïnterpreteerd worden als het aanvaarden van een geschenk en kan zelfs als een strafbaar feit worden beschouwd.
3. Alle deelnemers aan (buitenlandse) werkbezoeken, ook al werken ze bij verschillende stadsdiensten, departementen of aan de stad Gent gelieerde organisaties, dienen gevat te worden in één en hetzelfde collegebesluit. Hetzelfde geldt voor de respectieve reis- en verblijfkosten, ook al worden deze aangerekend op verschillende begrotingsartikels.
 4. Indien de stad Gent opdracht geeft voor het boeken van tickets voor vluchten, treinreizen en/of andere vervoermiddelen op naam van mandatarissen en/of ambtenaren, dienen zij hier ook daadwerkelijk gebruik van te maken. Hetzelfde geldt voor op naam gereserveerde hotelkamers en/of andere verblijfsfaciliteiten. Bewijsstukken allerhande (facturen, onkostennota's, BTW briefjes, taxitickets en dies meer) moeten voldoende gespecificeerd en gedetailleerd zijn en mogen geen aanleiding geven tot gereede twijfels.
 5. Mandaten in (bepaalde) privébedrijven moeten onverkort ter discussie gesteld worden. Dergelijke (vaak lucratieve) mandaten creëren minstens de perceptie van belangenvermenging tussen de politiek en de bedrijfswereld en voeden het wijdverbreide beeld dat alle politici zakkenvullers zijn.
 6. De stad Gent moet voorrang geven aan sociale, betaalbare en duurzame woningbouw. M.a.w., er mag niet langer gekozen worden voor dure, megalomane en louter prestigieuze projecten. Aldus kan eindelijk een einde gemaakt worden aan de jarenlange wachtlijsten bij de verschillende sociale woon-, bouw- en verhuurmaatschappijen.
 7. De aanstelling van een 'stadsbouwmeester' (zoals dit trouwens expliciet vermeld staat in het bestuursakkoord van de Gentse meerderheid) die moet waken over de architecturale kwaliteit van de openbare en de privéprojecten (nieuwbouw en

renovatie) die gerealiseerd worden in Gent. Deze stadsbouwmeester moet ook een langetermijnvisie op wonen, bouwen en renoveren in Gent ontwikkelen.

8. Er mogen in geen enkel geval familiale banden zijn tussen de mandatarissen van de stad Gent en de organisaties waarmee de stad Gent in contact treedt, ook al wordt dit door de wet in bepaalde gevallen toegestaan. Elke zweem van belangenvermenging moet altijd en overal vermeden worden.
9. Ontwikkelen van sluitende procedures (o.a. organiseren van bijvoorbeeld meer architectuurwedstrijden) om te vermijden dat steeds weer dezelfde namen van projectpromotoren, studiebureaus, architecten en (onder)aannemers (soms via de formule van tijdelijke verenigingen) opduiken in de verschillende en diverse stedelijke projecten van nieuwbouw en renovatie.
10. Creëren van een groter democratisch draagvlak door het betrekken van alle oppositiepartijen bij de opbouw van bepaalde dossiers. Zorg tevens voor betere en meer gerichte participatie van de burger via inspraak en spreekrecht van de verschillende actie- en buurtcomités in de respectieve stedelijke commissies.

Aanbevelingen namens Open Vld

Conclusie met betrekking tot de opdracht

De deontologische code moet dienen als leidraad voor het deontologische handelen van de mandatarissen. Het is onze overtuiging dat daartegen geen inbreuken zijn gepleegd, niet door de burgemeester (toenmalig schepen) noch door de andere mandatarissen in de uitoefening van hun mandaten namens de Stad Gent in hun contacten met Optima-groep.

Deze conclusie baseren we op de artikelen 31 en 32 van de deontologische code voor Lokale Mandatarissen waarin bepaald wordt dat de bepalingen van artikel 31, met uitzondering van de nummers 2 en 5, niet van toepassing zijn op reizen en bedrijfsbezoeken die lokale mandatarissen doen uit hoofde van hun ambt met het oog op de economische, sociale en/of culturele promotie van de stad.

Niettemin stemt de reflectie over situaties en handelwijzen tot nadenken over het handelen in de toekomst en dient hiervoor een verfijning/actualisering van de deontologische code te gebeuren.

Deontologische code voor Lokale Mandatarissen

Een verfijning/actualisering van de deontologische code dient steeds weloverwogen en met garantie op werkbaarheid te gebeuren.

Gemeenteraadsleden nemen geen deel aan besprekingen en/of beraadslagingen ... waarin zij een rechtstreeks of onrechtstreeks belang of betrokkenheid hebben.

De deontologische code moet dienen als leidraad voor deontologisch handelen van mandatarissen, maar evenzeer dienen als bescherming tegen ongegronde aantijgingen.

Deontologische Commissie

Komen tot een hertekening van een goede werking van de deontologische commissie over meerderheid en oppositie heen. Het strekt tot aanbeveling de samenstelling van de deontologische commissie te heroverwegen waarbij academici, gespecialiseerd in de materie ethiek en integer handelen, de basis vormen.

Stadbouwmeester

Open Vld schaart zich onverminderd achter de bepaling uit het Bestuursakkoord betreffende de stedelijke bouwmeester: “Er komt een stedelijke bouwmeester die de beoogde architecturale kwaliteit als belangrijke pijler van Gent, stad van Kennis en Cultuur, zal bewaken en stimuleren. Op termijn treedt hij in de plaats van de diverse afzonderlijke kwaliteitsteams bij grote stadsprojecten. Hij heeft voeling met het Gentse stedelijke weefsel en zijn rol moet duidelijk gedefinieerd worden. Zijn aanstelling kan leiden tot de afschaffing van een aantal andere adviesorganen, en het inkorten van de vergunningsprocedures. Hij focust zich in het bijzonder op de grootschalige projectontwikkelingen, maar ook op elke ingreep in gevoelige zones vanuit het oogpunt van monumenten- en landschapszorg. Bij de uitwerking wordt er over gewaakt dat dit de besluitvorming over projecten niet versnipperd of vertraagt. (4.44)”

Buitenlandse beurzen/ zendingen

Voor buitenlandse beurzen/zendingen namens Groep Gent gaan naar een geïntegreerde besluitvorming op vlak van delegatie en inhoud, alsook een uitvoerige en geïntegreerde rapportage en evaluatie.

Voor zendingen in naam van Groep Gent wordt overgegaan tot een geïntegreerde besluitvorming die bestaat uit een voorafgaandelijke kennisgeving van de bestemming, datum, doelstelling, hoedanigheid van de deelnemers, hun functionele motivatie en kostprijs.

De in verband met een zending gemaakte kosten voor reis en verblijf dienen steeds te worden gedragen door één of meerdere entiteiten van Groep Gent binnen de vooropgestelde kostenraming.

Uitgezonderd de deelname aan zendingen, op uitnodiging van andere organiserende overheden, instellingen, organisaties, ... waarbij de kosten voor reis en verblijf door de organisator gedragen worden, dienen steeds voorafgaandelijk ter goedkeuring te worden voorgelegd. (cfr. VOKA-missie)

Na iedere zending namens Groep Gent dient een verslag ter kennisgeving te worden voorgelegd, inclusief toetsing aan de initiële doelstellingen en verslag over de gemaakte kosten. De verslagen worden gebundeld in een register en per kwartaal voorgelegd aan de gemeenteraad of daartoe aangewezen gemeenteraadscommissie.

Debat zendingen in de gemeenteraad

Voor deelname buitenlandse beurzen/zendingen voeren we jaarlijks in de gemeenteraad debat over inhoudelijke invulling. Dit verhoogt het draagvlak over de projecten waarmee de stad zich internationaal in de kijker plaatst.

Vaststellingen en aanbevelingen vanuit de Groen-fractie ten behoeve van de commissie sui generis

1. De reizen met de privé-jet gehuurd door Optima

1.1 De beoordeling van de feiten

Het was niet zo verstandig om mee te reizen met een door de projectontwikkelaar gehuurde privé-vlucht, maar het omvat geen overtreding van de bestaande deontologische code.

Het betrof reizen die ofwel de MIPIM-beurs in Cannes gingen of het bezichtigen van een andere stadion in London inhielden waar de projectontwikkelaar op zich niets mee te maken had (hij ging evengoed mee om te leren zoals het hele gezelschap). In beide gevallen gaat het dus niet om strikte bedrijfsbezoeken zoals opgenomen in artikel 31, §2.

Het was in principe ook niet de bedoeling dat de reizen door de projectontwikkelaar werden gefinancierd ook al werd daar achteraf niet zorgvuldig mee omgegaan. Het ging ook alleen om het samen nemen van een vliegtuig, niet om de hele reis. In principe zouden de facturen van de reizen trouwens toch aan de betrokken mandataris worden terugbetaald door de stad. Daar kon nooit discussie over ontstaan. Alleen de stad heeft eventueel financieel voordeel gehad bij het niet opmaken of niet doorgeven van facturen voor de betrokken vliegtuigreizen.

Het blijft wel een belangrijk minpunt dat de financiële afwikkeling van de kosten van deze buitenlandse reizen op zijn minst zeer onzorgvuldig is gebeurd. Op dat vlak is er zeker sprake van een onvoldoende inschatten van de noodzaak van een zorgvuldige afhandeling.

1.2. Waar moet de deontologische code worden aangepast of aangevuld?

De code is teveel opgesteld vanuit de toenmalige case van een door een bedrijf gefinancierde reis naar eigen bedrijfszetels en realisaties. In die zin moeten de bepalingen worden uitgebreid tot alle buitenlandse reizen en bezoeken in het kader van het mandaat als gekozen raadslid ongeacht of het nu gaat om bedrijven, beurzen, overheden, instellingen, particuliere personen. Dat vergt een totaal herschrijven van artikel 31 waarbij een onderscheid moet worden gemaakt tussen bezoeken in perioden van de gunning van werken, leveringen en diensten of lopende vergunningsaanvragen of reizen die buiten dit kader vallen.

Hetzelfde geldt voor punt 3 van artikel 31 dat vooralsnog enkel sloeg op door bedrijven gefinancierde reizen, terwijl de uitnodiging en financiering ook kan komen van andere overheden, instellingen en organisaties.

Artikel 32 moet een andere invulling krijgen. Op punt 4 mag geen uitzondering komen (verslag moet er altijd zijn). Het niet van toepassing zijn van punten 1 en 3 kan maar mits toetsing door fractievoorzitters.

1.3. Andere maatregelen

Er moet zorgvuldiger worden omgegaan met de kostenafhandeling van de reizen. Daarom is het raadzaam om voorafgaandelijk aan de reis telkens een collegebesluit te treffen waarin de volledige delegatie vanuit de groep Gent wordt opgenomen samen met de geraamde kosten en wie die kosten opneemt binnen de groep Gent. In het verslag achteraf wordt telkens ook een afrekening van de volledige facturen in al zijn aspecten opgenomen.

2. De inhoudelijke inbreng door de Groep Gent op de MIPIM beurs

2.1. De beoordeling van de feiten

Naar aanleiding van de hernieuwde inzage in de verschillende verslagen is duidelijk gebleken dat sommige projecten al werden voorgesteld en gepromoot vooraleer ze in Gent in de openbaarheid kwamen. Dit geldt ook voor de hele voorbereiding van de bouw van het stadion waarvan de randvoorwaarden nooit echt vooraf waren vastgelegd ook al zijn daar achteraf bekeken de juiste keuzes in gemaakt.

In het algemeen is er trouwens bijna nooit een formele besluitvorming in de organen van de betrokken diensten en instellingen van de Groep Gent over wat er op beurzen, missies of bezoeken zal worden getoond, voorgesteld en gepromoot.

2.2. Waar moet de deontologische code worden aangepast of aangevuld?

Dit kan via de deontologische code worden vastgelegd, het kan evengoed via de democratische afspraken binnen de werking van de gemeenteraad worden afgesproken.

2.3. Andere maatregelen

Het lijkt logisch dat als mandatarissen vanuit de Stad Gent elders stadsdossiers gaan voorstellen of promoten de gemeenteraad daar minstens van op de hoogte moet zijn. Dit kan het best door een voorafgaandelijke toelichting van de opdracht en doelstelling van de missie, bezoek of reis in de betrokken commissie.

In dezelfde zin is het even logisch om achteraf een verslag te brengen over de meerwaarde die de reis, missie en beurs voor de stad heeft opgeleverd en de mate waarin de vooropzette opdracht en doelstellingen zijn gerealiseerd.

3. Continue samenwerking met de private sector in het kader van een beoogd stadsproject of stadsontwikkeling

3.1. De beoordeling van de feiten

De doelstelling om een nieuw stadion te bouwen voor AAGent leidde er toe dat schepenen en de burgemeester langdurige contacten opbouwden enerzijds met de voetbalclub AAGent anderzijds met andere betrokken in dit stadproject (architect, projectontwikkelaar, bouwfirma). Op die manier kwam een jarenlang contact en samenwerking tot stand met eerst Optima daarna Ghelamco als projectontwikkelaar en met Bontinck als architect. Dit gebeurde in vele gevallen zonder formele mandaatgeving vanuit de betrokken organen. Daar is op zich niets fout mee gebeurd wat ook bleek toen achteraf de gemaakte afspraken werden geformaliseerd in overeenkomsten die werden goedgekeurd in de respectievelijke betrokken raden.

Het is iets dat zich ook afspeelt bij PPS-constructies eens de keuze voor de partner is gemaakt en de onderhandelingen starten.

3.2. Waar moet de deontologische code worden aangepast of aangevuld?

Dit punt is niet echt opgenomen binnen de deontologische code. Het gaat veel verder dan bedrijfsbezoeken. Het gaat om directe samenwerking om dossiers rond te krijgen. Meer dan naar alle raadsleden richt zich dat specifiek naar de mandatarissen met een uitvoerend mandaat of een mandaat dat rechtstreeks betrokken is op het operationele (bv. voorzitters van autonome bedrijven). Wellicht is het daarom aangewezen om dit eerder in een gedragscode dan een deontologische code op te nemen. In Nederland zijn er in dergelijke gedragscodes voor wethouders en burgemeesters bepalingen opgenomen over belangenverstremgeling. Belangenverstremgeling die vooral ook kan opduiken in dergelijke ogenschijnlijk minder formele omstandigheden. De gedragscode moet eerder een handleiding zijn om de nodige voorzorgsprincipes te hanteren wanneer er dergelijke samenwerking tot stand komt. In tegenstelling tot een deontologische code die eerder passief zegt

wat kan en niet kan, legt een gedragscode eerder een actieve houding vast die belangenverstremgeling of schijn daarvan moet vermijden en waar mandatarissen in onderhandelingen steeds vanuit moeten vertrekken.

3.3. Andere maatregelen

Refererend aan punt 2.2 wordt een gedragscode voor schepenen, burgemeesters, voorzitters van autonome bedrijven uitgewerkt die de nodige bepalingen omvat rond (de schijn van) belangenverstremgeling. Deze gedragscode kan ofwel een apart statuut krijgen of in annex worden toegevoegd aan de deontologische code.

4. Private bestuursmandaten

4.1. De beoordeling van de feiten

Het feit dat binnen de Optima Groep mandatarissen met een uitvoerend mandaat in de bestuursorganen zitting hebben gehad, heeft nog een bijkomende aparte problematiek van potentiële belangenverstremgeling onder de aandacht gebracht. Het is evident dat het opnemen van bestuursfuncties in private bedrijven en/of organisaties tot belangenconflicten kunnen leiden, die best worden vermeden en zeker niet bij voorbaat mogen worden ontkend.

4.2. Waar moet de deontologische code worden aangepast of aangevuld?

Hierover is niets opgenomen in de deontologische code. Vraag is of het in een deontologische code thuishoort. Het is terug eerder iets voor de hierboven reeds aangehaalde gedragscode voor uitvoerende mandatarissen.

4.3. Andere maatregelen

Een opsomming van mandaten moet door burgemeester en schepenen en leden van intercommunales enkel landelijk worden gemeld aan het Rekenhof. Dit is een zeer algemene maatregel die verder geen uitwerking heeft naar het lokale en daar voorlopig ook niet wordt getoetst. Het zou nochtans passend zijn dat elke uitvoerende mandataris en de voorzitters van de autonome bedrijven meedelen welke mandaten uit die lijst ook repercussies kunnen hebben op lokaal vlak waarbij ze aanduiden welke kunnen leiden tot nader omschreven belangenverstremgeling op het lokale niveau.

Een gedragscode kan dan verder bepalingen omvatten over hoe een burgemeester of schepenen vermijden om daarna in een dergelijke belangenverstremgeling of –conflicten te komen. Zowel de Europese commissie als verschillende Nederlandse gemeenten hebben dergelijke gedragscodes in gebruik.

Daarnaast kan globaal, voor alle raadsleden, in de deontologische code best ook expliciet verwezen worden naar art. 27 van het gemeentedecreet (“Het is voor een gemeenteraadslid verboden deel te nemen aan de bespreking en de stemming... waarin hij een rechtstreeks belang heeft, hetzij persoonlijk, hetzij als vertegenwoordiger, of waarbij de echtgenoot, of bloed- of aanverwanten tot en met de vierde graad een persoonlijk en rechtstreeks belang hebben”.)

5. Hervorming deontologische commissie

De commissie sui generis is opgericht omdat de huidige werking van de deontologische commissie geblokkeerd is geraakt en niet meer op een serene, zakelijke en objectieve manier kan oordelen over

ingediende klachten. Het is daarom noodzakelijk om zo snel mogelijk te komen tot een nieuwe invulling van de commissie.

6. Stadsbouwmeester

Het debat over de keuze van de architect in de totstandkoming van het stadion is voor een deel een afgeleide debat. Het waren private partners die de keuze hadden gedaan, op een moment de stedelijke overheid nog niet betrokken was. Er werden terecht vragen gesteld waarom nadien er geen ruimer architectuur en stedenbouwkundig debat werd gevoerd over een dergelijk belangrijk project. Alleen was dat op het moment zelf ook geen debatpunt en werd het zoveel jaar terug niet gevraagd.

De vraag blijft wel of dit voor herhaling vatbaar zou zijn. De tijden zijn duidelijk veranderd en bouwmeesters spelen nu een cruciale rol in het bewaken van de kwaliteit van de architectuur bij grote projecten. Aangezien de installatie van een stadsbouwmeester in het bestuursakkoord is opgenomen, is het logisch om daar als conclusie van dit debat versneld werk van te maken.

Conclusies en aanbevelingen commissie sui generis van de sp.a-fractie

14.10.2016

Conclusies

De commissie Sui Generis heeft haar onderzoek beëindigd en kan nu op basis van de conclusies aanbevelingen formuleren. Het uitgebreide onderzoek (tijdens 6 commissievergaderingen tot heden) kwam er n.a.v. insinuaties en verdachtmakingen inzake mogelijke inbreuken op de deontologische code door mandatarissen in hun contacten met de Optima Groep in het kader van hun mandaat bij de stad Gent. Aanleiding hiertoe was het faillissement van de Belgische Optima Bank. De Burgemeester vroeg deze aantijgingen te onderzoeken in een speciaal daartoe opgerichte commissie sui generis.

Tijdens deze commissievergaderingen werden tal van getuigen op vrijwillige basis gehoord en bevestigd. Anderen verkozen schriftelijk hun zienswijze te formuleren.

Vaststelling is enerzijds dat er geen verband werd aangetoond tussen de activiteiten van de optimabank en de burgemeester. De burgemeester kwam ook op geen enkele wijze tussen in de overname van Ethiasbank door Optimabank.

Anderzijds benadrukten alle getuigen dat in de dossiers van het voetbalstadion en de MIPIM-beurs, de Burgemeester steeds correct heeft gehandeld, en meer algemeen steeds de belangen van de stad heeft verdedigd.

De commissie stelt geen overtredingen vast van de deontologische code, meer bepaald t.o.v. het hier van toepassing zijnde artikel 31 inzake bedrijfsbezoeken, samen te lezen met artikel 32 waarin gesteld wordt dat de bepalingen van artikel 31 niet van toepassing zijn op reizen en bedrijfsbezoeken die lokale mandatarissen doen uit hoofde van hun ambt met het oog op de economische, sociale en/of culturele promotie van de Stad.

Tegelijkertijd wordt wel vastgesteld dat door verfijning van de deontologische code, het herbekijken van de samenstelling en werking van de deontologische commissie en de algemene organisatie, kan voorzien worden in nog meer transparantie. Op deze wijze kunnen onduidelijkheden en onvoorzichtigheden, maar ook insinuaties en verdachtmakingen, zoals ze zich nu hebben voorgedaan, in de toekomst beter vermeden worden.

Overeenkomstig art. 34 van de deontologische code wordt geen publieke afkeuring van de handelswijze van de betrokken mandatarissen uitgesproken.

Aanpassingen van de Gentse code aan de nieuwe tijdsgeest kunnen best afgetoetst worden bij de VVSG. De huidige Gentse code is immers afgestemd op de VVSG basistekst die door hen momenteel ook herwerkt wordt.

De sp.a fractie doet hiertoe onderstaand voorstel met aanbevelingen inzake:

- De samenstelling en de organisatie van de deontologische commissie en de actualisering van de deontologische code
- Het versterken van het architectuur- en stedenbouwkundig beleid.
- De dienstreizen door mandatarissen van de stad Gent
- De samenwerking tussen het stadsbestuur, de groep Gent en de Gentse burgers, organisaties en bedrijven.

1. Aanbevelingen met betrekking tot de samenstelling en de organisatie van de deontologische commissie en de actualisering van de deontologische code

- 1.1 De commissie vraagt dat de gemeenteraad de samenstelling van de deontologische commissie herbekijkt. De samenstelling dient te gebeuren volgens de regels van goed bestuur en moet een ruime meerderheid kennen binnen de gemeenteraad bij de aanstelling. Aan de raad wordt al volgende principe aangaande de samenstelling meegegeven. De deontologische commissie bestaat uit:
- a. 1/3 ex-mandatarissen uit de gemeenteraad van de stad Gent (de voorzitter wordt uit deze groep gekozen)
 - b. 1/3 huidige leden van de gemeenteraad
 - c. 1/3 externen (voorkeur voor mensen uit de magistratuur (na hun loopbaan) of politicologie of ...)
- 1.2 Aan de raad wordt de opstart van een proces tot vernieuwing van de deontologische code aanbevolen en dit onder begeleiding van de juridische dienst van de stad Gent en in overleg met de VVSG. Het voorstel dient neergelegd te worden tegen de zomer van 2017.
- 1.3 De commissie vraagt dat een nieuw samengestelde deontologische commissie binnen de kortst mogelijke tijd een huishoudelijk reglement opstelt.

2. Aanbevelingen m.b.t. het versterken van het architectuur- en stedenbouwkundig beleid

Aan het college wordt gevraagd om ten laatste tegen eind februari 2017 aan de bevoegde commissie en de gemeenteraad voorstellen voor te leggen met betrekking tot:

- 2.1 De hervorming van de kwaliteitskamer
- 2.2 De aanstelling van een stadsbouwmeester
- 2.3 Het uniformiseren over de gehele groep Gent van de aanbevelingen en richtlijnen tot aanstelling van architecten, rekening houdend met de aanbevelingen van het NAV en na overleg met de sector

3. Aanbevelingen m.b.t. dienstreizen door mandatarissen van de stad Gent

- 3.1 Voor elke meerdaagse dienstreis in functie van de stad Gent dient voor elk gemeenteraadslid een beslissing van het college van burgemeester en schepenen genomen worden.
 - a. De financiële raming (en nadien de afhandeling) dient eenvormig, transparant en opvraagbaar te zijn. Er dient steeds melding te zijn van vervoers-, overnachtings- en deelnamekost.
 - b. Indien meerdere gemeenteraadsliden deelnemen, dient per meerdaagse dienstreis een globale beslissing genomen te worden door het college van burgemeester en schepenen, in plaats van verschillende individuele beslissingen. Nadien wordt bij de afrekening van de onkosten een overzichtstabel opgemaakt met de onkosten per deelnemer.
 - c. Meerdaagse dienstreizen waarbij vervoer, hotel of toegangsticket door een private speler worden betaald, dienen in het college van burgemeester en schepenen goedgekeurd te worden en worden gemeld aan de vergadering van de fractievoorzitters. Deze elementen worden apart meegenomen in de tweejaarlijkse evaluatie van de dienstreizen.
 - d. Een deelname door een gemeenteraadslid aan een dienstreis dient verantwoord te worden op basis van de link tussen het programma en de overeenkomstige bevoegdheden van het gemeenteraadslid. Nadien dient verplicht een verslag opgemaakt te worden op basis van een sjabloon ter beschikking gesteld door de dienst bestuursondersteuning.
- 3.2 Tweejaarlijks wordt door het college van burgemeester en schepenen een evaluatie gemaakt van de ondernomen dienstreizen. Deze evaluatie wordt ter kennisgeving aan de gemeenteraad voorgelegd.

4. Samenwerking tussen het stadsbestuur, de groep Gent en Gentse burgers, organisaties en bedrijven

- 4.1 Participatie is een basisprincipe. In de Gentse visie wordt beleid in samenwerking met partners gemaakt. Deze partners van het beleid zijn de (al dan niet georganiseerde) Gentenaars, Gentse organisaties en verenigingen, Gentse bedrijven en ondernemers, Gentse scholen en de Gentse jeugd, Gentse middenveldorganisaties en het Gentse hoger onderwijs, de kennisinstellingen en de innovatiewereld, de verschillende geloofsgemeenschappen en zo verder. Iedereen werkt, in alle diversiteit, mee aan het beleid. Deze werkwijze dient versterkt en gepromoot te worden. Samenwerking is niet verdacht, maar wenselijk. In samenwerking beleid realiseren, is de visie van de stad.
- 4.2 Wanneer de stad samen met partners een organisatie vormt in functie van het realiseren van beleidsdoelstellingen, wordt 2-jaarlijks in de bevoegde commissie gerapporteerd over deze samenwerking.
- 4.3 De door de stad gesubsidieerde verenigingen brengen jaarlijks op basis van het jaarverslag en de jaarrekening over hun werking verslag uit aan de opvolgende diensten. Deze verslagen zijn eenvoudig opvraagbaar voor gemeenteraadsleden.
- 4.4 Bij besprekingen over de werking van verenigingen, bedrijven en organisaties waarin een familielid of naaste leidinggevend bestuurder is, neemt het gemeenteraadslid niet deel aan het debat en de stemmingen.

5. Aanbevelingen over economische missies en de vastgoedbeurs MIPIM in het bijzonder.

- 5.1 Per legislatuur wordt een beleidskader ontwikkeld waarbinnen economische missies plaats vinden.
- 5.2 De voordrachten en presentaties op de MIPIM-beurs die door een lid van de groep Gent worden gegeven, worden vooraf door het college vastgelegd. Na

de MIPIM-beurs worden de presentaties toegelicht in de commissie economie, samen met de eerste resultaten.

- 5.3 Voor de MIPIM-beurs wordt in één collegebesluit vastgelegd welke leden van het college deelnemen aan de beurs, alsook op welke wijze zij zich verplaatsen, waar men overnacht en wat de te verwachten onkosten zijn.

1. Inleidende beschouwingen

De opdracht van de commissie sui generis zoals omschreven in het oprichtingsbesluit van de commissie voorbereid in de gemeenteraad van 27 juni 2016 en finaal goedgekeurd in de gemeenteraad van 29 juni 2016 luidde (onder punt 1: 'Opdracht'):

"De commissie voert een onderzoek naar aanleiding van meldingen of klachten inzake mogelijke inbreuken op de deontologische code door mandatarissen van de Stad Gent in hun contacten met de Optima Groep in het kader van hun mandaten bij of namens de Stad Gent."

De concrete aanleiding voor de onderzoeksopdracht werd dus wel geformuleerd, maar de reikwijdte van het door de commissie te voeren onderzoek is niet verder gespecificeerd, uitgewerkt of toegelicht. Op deze manier werd aan de commissie de vrijheid verleend om naar eigen inzicht en vermogen het te voeren onderzoek te bepalen.

De concrete aanleiding was het schrijven van burgemeester Termont aan stadssecretaris Teerlinck d.d. 27 juni 2016 in de context van de berichtgeving over het faillissement van de Optima Bank en met als hoofding 'melding aan de deontologische commissie'. Hierin schrijft de burgemeester o.a. het volgende:

"Ik ben mij bewust van mijn voorbeeldfunctie als burgemeester. En ik erken dat ik in de contacten met het bedrijfsleven in het kader van mijn opdrachten als burgemeester en vroeger als schepen van Economische Ontwikkeling onvoorzichtig ben geweest.

Ik heb in al mijn contacten maar één doel voor ogen, namelijk de verbetering van Gent. Ik weet dat de Gentenaars ons werk goed vinden. Maar ik erken dat de manier waarop ik met Jeroen Piqueur en Optima ben omgegaan aanleiding geeft tot twijfels over mijn integriteit. Ik heb daarbij een inschattingfout gemaakt: het is niet omdat het goed is voor de Stad Gent en het wettelijk is, dat het daarom ook voldoet aan de deontologische standaarden waaraan ik mij als burgemeester moet houden."

Tijdens de werkzaamheden van de commissie nam het blikveld van het onderzoek, mede naar aanleiding van verdere berichtgeving, een ruimer perspectief aan dan de persoon van de burgemeester en het dossier Optima. De transparantie van de contacten tussen stadsbestuur, stadsadministratie en bedrijfsleven – in het bijzonder de vastgoedsector – kwam centraal te staan. De focus kwam te liggen op het deontologisch handelen van mandatarissen en ambtenaren in hun omgang met het bedrijfsleven in de context van private en publieke vastgoed- en ontwikkelingsprojecten in het algemeen.

Van bij de aanvang ligt de klemtoon in de commissie ook op het maken van een globale analyse van het verleden met het oog op aanbevelingen voor de toekomst op het vlak van deontologisch handelen door mandatarissen, en bij uitbreiding binnen de bredere stadsorganisatie. De commissie sui generis is niet opgezet als een soort van tribunaal of rechtscollege met de bedoeling het deontologisch handelen van individuele mandatarissen te evalueren.

Voor een dergelijke individuele evaluatie ontbrak het de commissie ten andere van bij de aanvang aan de nodige instrumenten. Uitgenodigde te horen mensen waren niet verplicht te komen: belangrijke betrokkenen zoals Luc Van Den Bossche, Frank Beke, Paul Teerlinck, Pol Cools, enz. weigerden of waren niet in de mogelijkheid te komen. Uitgenodigde personen die wel voor de commissie verschenen, waren dan weer niet verplicht om op alle gestelde vragen te antwoorden. Qua relevante documenten was de commissie afhankelijk van de goodwill van de betrokken personen of rechtspersonen (vb. cvba Arteveldestadion).

2. Vaststellingen betreffende het gevoerde onderzoek

Het door de commissie sui generis gevoerde onderzoek heeft geleid tot drie belangrijke globale vaststellingen:

a. Dienstreizen mandatarissen Stad Gent

De commissie heeft een onderzoek gevoerd naar de dienstreizen van collegeleden, in concreto naar de deelname van collegeleden en de Stad Gent aan de MIPIM-beurs in Cannes.

Dit onderzoek leert dat de verslaggeving (en/of bewijsvoering) over transport- en verblijfskosten voor verbetering vatbaar is.

Het is gebleken dat de voorgelegde bewijsstukken niet altijd eenduidig zijn (vb. onduidelijk of ze van toepassing zijn op een collegelid of op een ander lid van de stedelijke delegatie).

Het is ook gebleken dat er niet altijd een verslag en/of bewijsstuk voorhanden is voor transport of verblijf van deelnemende collegeleden (vb. in geval van gebruik maken van een door een privaat bedrijf gecharterde vlucht, vb. in geval van gebruik maken van verblijfsaccomodatatie op een boot die door een met de stad gelieerde vzw gehuurd wordt).

Tenslotte is gebleken dat de relevantie van de deelname van de Stad Gent aan de MIPIM-beurs niet vanzelfsprekend is. De bedoeling is in wezen Gentse projecten voor te stellen aan de internationale vastgoedwereld, maar tegelijk blijkt dat er weinig of geen internationale spelers kunnen worden aangetrokken. De vraag rijst of gelijkaardige vaststellingen ook kunnen worden gemaakt voor andere aspecten van de 'internationale aanwezigheid' van de Stad Gent op beurzen, fora, samenwerkingsverbanden, enz. Feit is hoe dan ook dat het debat blijvend moet worden gevoerd.

b. Procedures grootschalige stedelijke private/publieke ontwikkelingsprojecten

De commissie heeft onderzocht hoe de ontwikkeling van het nieuwe voetbalstadion tot stand is gekomen. Hoewel de commissie beperkt was in haar mogelijkheden kon niettemin vastgesteld worden dat hier een probleem is geweest op het vlak van transparante besluitvorming.

Wat voorgesteld werd als een in den beginne privaat project is in wezen altijd een al publiek-private samenwerking geweest. De Stad Gent was van bij de aanvang van dit project betrokken als mede-initiatiefnemer ervan, concreet bij de zoektocht naar een geschikte locatie, en was als partij betrokken in de context van de verwerving van de benodigde gronden. Dat de stad in een latere fase formeel ook toetrad tot de cvba in kwestie was in feite alleen maar een bevestiging hiervan.

De keuze van de initiële partners in het privaat-publieke stadionproject is nooit het voorwerp geweest van een open oproep (vb. wat het architecturale aspect betreft via een architectuurwedstrijd). Op die manier was er geen sprake van een 'gelijk speelveld' voor de Gentse en Vlaamse bedrijfswereld. Voor elke overheid is het bevorderen van dit 'gelijke speelveld' voor alle economische spelers nochtans een evidente opdracht.

c. Relatie politiek bestuur - bedrijfsleven

In de aanloop tot de oprichting van de commissie en vervolgens in de schoot van de commissie is een debat ontstaan over het karakter van de administratieve en politieke besluitvorming met betrekking tot vastgoed- en stadsontwikkelingsprojecten in Gent. Verschillende academici en experts hebben met name scherpe kritiek geuit op de gang van zaken op dit vlak – en belangrijk: ook verbeteringsvoorstellen – zowel via opiniebijdragen als via een getuigenis voor de commissie.

Volgend citaat van Paul Vermeulen, oud-voorzitter van de stedelijke kwaliteitskamer voor monumenten architectuur vat één en ander goed samen: *"Er is geen samenhang of visie*

in het architectuurbeleid van de stad Gent en dat dreigt de deur open te zetten voor willekeur en favoritisme. Dat zegt architect Paul Vermeulen (53) die vijf jaar lang de Kwaliteitskamer voor Monumenten en Architectuur voorzat in de Arteveldestad. Hij nam vorig jaar ontslag, samen met drie andere experts. 'Er wordt te veel met twee maten en gewichten gemeten,' zegt hij. 'Niet alle dossiers worden voor een advies voorgelegd, met als gevolg dat sommige projecten grondig worden afgetoetst op basis van hun kwaliteiten en dat andere er snel worden doorgeduwd zonder controle.'"⁵

Deze aantijgingen zijn door diverse collegeleden, zowel in de pers als tijdens commissiezittingen, systematisch tegengesproken en ontkend. De commissie beschikt niet over de instrumenten om in deze te trancheren. De opmerkelijk éénduidige kritiek van de bewuste academici, experts en van een aantal (anonieme) rechtstreeks betrokkenen maken daarom hun verbeteringsvoorstellen niet oninteressant. Ze verdienen opvolging.

d. Deontologische instrumenten

Tijdens het gemeenteraadsdebat over de oprichting van de commissie sui generis op 27 juni en tijdens diverse commissiezittingen is gebleken dat de actuele deontologische instrumenten voor mandatarissen, de deontologische code aan de ene kant en de deontologische commissie aan de andere, aan grondige herziening toe zijn.

Tijdens de zitting van 6 oktober 2016 bevestigde de medewerkster van de VVSG dat de actuele VVSG-modelcode, waarop de Gentse code gebaseerd is, toe is aan een herziening in het licht van nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen. In dat licht werd door de VVSG al een traject ter actualisering opgestart. De VVSG-medewerkster wees er ook op dat het voorhanden zijn van een deontologische code één zaak is, maar dat het vervolgens belangrijk is om dit document 'levend' te houden.

De VVSG-medewerkster benadrukte verder dat contacten tussen mandatarissen en andere stedelijke spelers (economische en andere) vanzelfsprekend zijn, maar dat het er op aan komt om op dit vlak transparantie en bespreekbaarheid te garanderen.

3. Aanbevelingen voor de toekomst

Op basis van al het voorgaande doet de commissie sui generis de volgende aanbevelingen aan de gemeenteraad:

⁵ De Tijd, 2 juli 2016. De opiniebijdragen van de academici in kwestie worden achteraan dit rapport bij wijze van bijlage toegevoegd.

1. De deontologische code voor mandatarissen van de Stad Gent moet geactualiseerd worden. Hierbij wordt afgestemd met het lopende VVSG-traject ter zake. Door private partners betaalde transporten/verblijven worden uitgesloten. Sponsoring door private bedrijven wordt uitgesloten. De regels over deelname aan stemmingen over agendapunten waarbij de mandataris familiaal of anderszins betrokken is worden uitgewerkt.
2. De werking van de deontologische commissie moet worden herbekeken. Zie ook punt 3.
3. De oprichting van een 'bureau voor integriteit' moet onderzocht worden. De taken van dergelijk bureau kunnen o.a. de volgende zijn: behandelen van klachten door burgers over deontologie van zowel stadsmedewerkers als mandatarissen, behandelen van adviesvragen van stadsmedewerkers, uitwerken van een klokkenluidersregeling voor stadsmedewerkers en medewerker svan de andere geledingen van de Groep Gent (OCMW, Politie, SOGent, AGB's, IVA's, enz.). Onafhankelijke experts moeten op een wezenlijke manier bijdragen tot de werking van dergelijk bureau.
4. De stedelijk aanpak (vergunningsbeleid, aanwenden van architectuurwedstrijden, toewijzingsprocedures, enz.) met betrekking tot grootschalige vastgoed- en ontwikkelingsprojecten moet worden doorgelicht via een externe audit. Doel van de doorlichting is het onderzoeken of er in Gent op dit vlak een 'gelijk speelveld' bestaat voor alle betrokken actoren, en het doen van eventuele aanbevelingen. De verbetervoorstellen die door academici en experts hetzij via de pers hetzij via de commissie werden gedaan worden hierbij meegenomen.
5. Bij de keuze van private partners bij privaat-publieke projecten moet de stad systematisch een advies laten opstellen met betrekking tot de geschiktheid van de partners (cf. antecedenten e.d.) in kwestie. Deze adviezen worden aan de gemeenteraad voorgelegd.
6. Grote stedelijke ontwikkelings- en andere projecten (via de stad zelf of via SOGent) of grootschalige aankopen moeten via een presentatie worden voorgesteld aan de bevoegde gemeenteraadscommissie, met duiding van de selectie van eventuele externe partners.
7. Het college dient zo snel mogelijk een traject voor te leggen aan de gemeenteraad met een concrete timing voor het ontwikkelen van een volwaardig stedelijk architectuurbeleid. Onder meer de rol van de Kwaliteitskamer en de Gecoro wordt hierbij bekeken.

8. De ambitie uit het actuele bestuursakkoord om een stadsbouwmeester aan te stellen dient onverwijld te worden uitgevoerd.
9. De rapportage van de werking van verzelfstandigde entiteiten (IVA's, AGB's, EVA, intercommunales, etc.) moet worden geoptimaliseerd en de gemeenteraad moet meer worden betrokken bij belangrijke beslissingen binnen deze entiteiten.
10. De toegankelijkheid en de transparantie van de stedelijke besluitvorming ten aanzien van de gemeenteraad en ten aanzien van de burger moet verbeterd worden. Er wordt een studie- en/of begeleidingsopdracht uitgeschreven om dit uit te werken. Een aandachtspunt hierbij is het maximaliseren van de transparantie betreffende de contacten tussen stadsbestuur en andere stedelijke (economische, sociaal, culturele, enz.) spelers.
11. De besluitvorming en verslaggeving met betrekking tot dienstreizen van collegeleden wordt verbeterd, ongeacht of de leden in kwestie namens de stad of een met de stad gelieerde instantie reizen. Deze besluiten worden voor de gemeenteraad gebracht (vb. periodiek) en bevatten alle informatie in verband met deelnemers (transport, verblijf, enz.), verdeling van de kosten, inhoudelijk programma, enz. Idem voor de evaluatieverslagen achteraf. Met name de financiële verslaggeving (persoonlijke onkostennota's, facturen, enz.) dient éénduidig te gebeuren.
12. De gezamenlijke deelname van de stad (of andere leden van de Groep Gent) en private bedrijven in vzw's zoals de FG DG moet worden doorgelicht. Een rapport wordt aan de gemeenteraad voorgesteld.
13. Stedelijke ambtenaren kunnen geen lid en/of voorzitter zijn vzw's zoals de onder aanbeveling 12 genoemde vzw FG DG. Een overzicht van de lidmaatschappen van stedelijke medewerkers in vzw's en andere rechtspersonen namens de stad wordt aan de gemeenteraad voorgesteld.
14. Over de realisatie van de voorgaande aanbevelingen moet (half)jaarlijks door het college aan de gemeenteraad gerapporteerd worden.

4. Bijlagen

a. 'Gerommel in de paarse oase' – opiniebijdrage Stijn Oosterlynck (Universiteit Gent) in De Standaard, 24 juni 2016

Wat we zien in de zaak-Optima is de clash tussen twee Gentse modellen: dat van de participatieve stedelijke vernieuwing en dat van sluipende, verdoken besluitvorming, zegt Stijn Oosterlynck.

Het is moeilijk om niet verontwaardigd te zijn over het graaigedrag van bankiers en (ex-)politici in de zaak van de Gentse bank Optima. Daarbij komen niet alleen oprichter en hoofdaandeelhouder Jeroen Piqueur in beeld, een man waar al heel lang een schandaalsfeertje rond hangt, maar ook een aantal lokale politici. Zo is er de Gentse Open VLD-politicus Geert Versnick. Versnick was jarenlang schepen in Gent en is vandaag gedeputeerde voor de provincie. Hij rijgt de bestuursmandaten in de publieke en private sector aan elkaar, onder meer bij Optima Group en vastgoedontwikkelaar Land Invest. Versnick wordt onder meer genoemd als 'facilitator' van een gesprek tussen Optima Bank en de Oost-Vlaamse deputatie om hen ervan te overtuigen 10 miljoen euro te beleggen via de bank. Zijn naam dook eerder al op in een dossier van een betwiste vastgoedtransactie in het kader van het stadsontwikkelingsproject Oude Dokken en bij de vergunning van woontorens aan station Gent-Sint-Pieters.

De paarse dominantie

Daarnaast is er de Gentse SP.A'er Luc Van den Bossche. Die was sinds 2011 voorzitter van Optima Bank en meer recent van de vastgoedpoot Optima Real Estate. Van den Bossche wordt aangewreven via zijn bestuursmandaten politieke goodwill te creëren voor Optima na de overname van de rode bank Ethias, waarover politiek nogal wat vragen rezen, en zich daar zeer royaal voor te laten betalen. In het kielzog van Versnick en Van den Bossche dreigen ook andere lokale politici die goede relaties onderhielden met de Optima Group te worden meegesleurd in het schandaal.

Het is aanlokkelijk om dit hele verhaal te benaderen als een schrijnend geval van individuele normvervaging, van bankiers die nooit genoeg krijgen van luxe en prestige en politici die zich daar te welwillend tegen aanschurken. Maar er is veel meer aan de hand dan individuele normvervaging.

Termont zei deze week dat hij het gevoel had dat het Gentse bestuursmodel geïnviseerd wordt. Hij vreest dat men via het bankroet van Optima de paarse dominantie in Gent onderuit wil halen (De Morgen 22 juni). Termont heeft gelijk. De neergang van Optima gaat precies daarover: netwerken tussen politieke en economische stedelijke elites waar de macht gedeeld en opgebouwd wordt. Het gaat over publiek-private partnerschappen en de weinig democratische en ondoorzichtige cultuur van besluitvorming die daarin groeit, ver weg van de democratische controle door gemeenteraden en netjes uit het zicht van burgers. Het gaat over de nauwe verwevenheid tussen bankactiviteiten en vastgoedprojecten en de impact die de sluipende besluitvorming in dit soort netwerken heeft op Gentse stadsontwikkelingsprojecten zoals de Oude Dokken, Gent-Sint-Pieters en de voetbaltempel Ghelamco Arena. De boot (de 'Alter Ego') die door de stad Gent samen met Optima gehuurd werd tijdens de MIPIM-vastgoedbeurs in Cannes en waar ze onder meer onderhandelden over de financiering van het nieuwe voetbalstadion, staat symbool voor dat 'bestuursmodel'.

De muur

Of de beslissingen en keuzes die in dit soort elitenetwerken gemaakt worden nu al dan niet binnen de grenzen van de wet gebeuren, is wellicht minder belangrijk dan de impact die dit alles heeft op de stedelijke democratie. Burgers, buurtcomités en experts investeren tijd en energie in adviesorganen, klankbordgroepen en andere participatie- en overlegplatformen en proberen gehoor te krijgen voor hun inzichten en bekommernissen rond stedelijke vernieuwing. En daarbij worden ze dan geconfronteerd met beslissingen die 'elders' genomen worden, ze kunnen vaak niet goed de vinger leggen op het waar, hoe en waarom ervan, maar stoten wel op een muur als ze die ter discussie stellen.

Als de publieke discussie over de zaak-Optima ergens over moet gaan, laat het dan niet zozeer individuele normvervaging zijn, maar de ondoorzichtige besluitvorming in stedelijke elitenetwerken. Wat we vandaag meemaken, is de clash tussen het Gentse model van participatieve, stedelijke vernieuwing waar de voorbije jaren zo mee is uitgepakt en een ander, minder verheffend Gents model. Het Gentse stadsbestuur is het aan zijn burgers verplicht om klaarheid te scheppen over welk van de twee het Gentse model van de toekomst wordt.

b. 'Geen progressief Gent zonder andere beleidscultuur' - opiniebijdrage Pascal Debruyne (Universiteit Antwerpen) in De Morgen, 28 juni 2016

Het progressieve Gent davert op zijn vesten. De Optima-affaire opent zich als een doos van Pandora. Elitenetwerken duiken op, waar lieden als Luc Van den Bossche, Herman Verwilt en Geert Versnick als spinnen in een web van schimmige relaties functioneren. Want ondanks dat sterke woorden als 'graaibankier' of 'poenpakker' in het rond vliegen, wordt het duidelijk dat het gaat om een beleidscultuur; een waar de 'ons kent ons'-cultuur en belangenvermenging genormaliseerd wordt. In projecten als De Oude Dokken, Ghelamco, Gent Sint Pieters of The Loop, is het onduidelijk wie welke rol inneemt. Burgers in 'klankbordgroepen', burgercomités of middenveldorganisaties komen er soms recht tegenover ofwel het stadsbedrijf te staan, een Grondbank, andere bestuurlijke vehikels of bedrijven waar businessactoren en politiek verstrengeld zijn. De vastgoedboot op MIPIM, de Alter ego, gedeeld met Optima, heeft zijn naam niet gestolen. Dit is het andere gezicht van Gent. Het paars-groene sociaalecologische project over participatie, burgerkracht en transitie wordt belaagd door dat paarse spook dat nog steeds door Gent waart.

Ook Daniël Termont kwam in het vizier door zijn 'vriendschappelijke' relatie met Jeroen Piqueur. Zijn communicatieve bochtenwerk bracht meer vragen dan antwoorden. Termont gaf toe "een inschattingsfout" te hebben gemaakt. De zakelijke banden zijn in het verleden zonder al te veel achting voor de gangbare deontologie gebeurd. De vraag aan de procureur tot een onderzoek naar zichzelf, werd daarom gevolgd door een deontologische commissie van Stad Gent. Termont is nu al 100 procent overtuigd van zijn

juridische onschuld. De commissie wordt voorgezeten door een erevrederechter en bemand volgens de verkiezingsuitslag. De meerderheid moet dus kritisch zijn, wetende dat het kartel sp.a-Groen volgende legislatuur een tandem vormt, en dit bestuur nog enkele jaren door moet met Open Vld.

Los van de twijfels van N-VA of dit een "schertscommissie" is, of de CD&V-eis om de commissie van achter gesloten deuren te halen, is de vraag vooral of zo'n commissie over Termont een adequaat antwoord biedt. De kwestie van elitenetwerken verbonden met de paarse politiek, is namelijk geen individuele kwestie, noch die van één partij. Wat met de andere spelers, zoals Versnick, die mandaten als kralen aaneenrijgen? Of gaat dit om een afrekening met het sociaaldemocratische goudhaantje? Na Ethias, Dexia/Arco en Optima, en de relaties tussen die dossiers, is het overduidelijk dat deze 'ons kent ons'-beleidscultuur en belangenvermenging allerminst het monopolie is van één partij.

Vertrouwen herstellen

Er is ook nood aan een andere beleidscultuur. Als dat het doel is, dan ontbreekt het ook Termont aan zelfinzicht om dit kernprobleem te zien. In het interview in De Tijd claimt Termont dat Gent dankzij zijn netwerk bloeit. Ongetwijfeld, maar de vraag is 'hoe?' Veel grootschalige projecten staan haaks op andere doelstellingen in het stadsproject zoals duurzame mobiliteit. Of willen we nog een 'Uplace aan de Leie' (The Loop)? En willen we deze projecten, gezien hun schimmige governance? Termont stelt ook dat zakelijke cumuls beter zijn dan politieke cumuls. Politici hebben expertise aan te bieden voor het zakenleven. Echt? Stevaert (Ethias), Janssens (Dexia) en Herman Verwilt (Fortis, Optima) waren financieel experts? Kwam die laatste zijn 'expertise' niet onder vuur door de bankenregulator? In plaats van expertise zijn het veeleer de bruggen naar het beleid en politiek gunstige middens die een rol spelen. Daar moet onze bezorgdheid naartoe gaan.

Voorals Groen komt in een lastig parket terecht, als enige meerderheidsspeler buiten de paarse netwerken. De partij communiceert zelfs voorwaardelijk over de toekomst van het kartel, afhankelijk van de uitslag van de deontologische commissie. De commissie is ongetwijfeld noodzakelijk voor het vertrouwensherstel. Maar als het rood-groene kartel niet dringend inzet op een andere beleidscultuur, legt het een bom onder zijn eigen toekomst.

Een andere beleidscultuur om elitenetwerken te counteren, vraagt concrete beleidsvoorstellen voor steden. Groen nationaal deed tijdens de laatste staatsvorming dertien voorstellen voor meer integriteit in de politiek. Tijd dat de lokale afdeling soortgelijke maatregelen doorvoert voor alle Gentse partijen. Laat lokale mandatarissen verantwoording afleggen voor welke belangen ze opkomen en hoe die belangen het algemeen belang dienen. Creëer een ontmoedigingsbeleid van cumuls in banken en bij

private vastgoedontwikkelaars zodat er meer schotten komen. Daardoor moet duidelijk worden voor wiens belangen men opkomt en handelt.

Het kan ook transparanter op het niveau van stadsprojecten. Versterk de Gemeentelijke Commissie Ruimtelijke Ordening (GECORO), door die meer publiek gewicht, macht en tools te geven. Organiseer daarnaast rond elk groot project een klankbordgroep met middenvelders. Laat dat voorzitten door de bevoegde schepen én een academische expert. Maak ook het semi-private stadsontwikkelingsbedrijf (SOB) meer publiek. Dergelijke verzelfstandigde stadsbedrijven hebben te veel de gemeenteraad als democratische actor uitgehold. "Gentenaars maken samen hun straat, wijk en stad", zegt de visietekst van het kartel. Mooi, maar het is een rocky road om de stad opnieuw in handen van politiek en burgers te brengen. Het sociaal-ecologisch project dient daarvoor de paarse elitenetwerken te doorbreken.

c. 'Bureau Bontinck en het Gentse beleid?' – recensie Marc Dubois (KULeuven - via <http://www.marcdubois.be/cms/resources/boek-bontinck-beelden.pdf>)

OPENBARE STUKKEN

- verslag commissie sui generis_vaststellingen en aanbevelingen
- Aanbevelingen CD&V-fractie
- Aanbevelingen Vlaams Belang
- Aanbevelingen OpenVld
- Aanbevelingen Groen
- Aanbevelingen sp.a
- Aanbevelingen N-VA

VERSLAG COMMISSIE SUI GENERIS

vaststellingen & aanbevelingen

1. Inleiding

Op de gemeenteraadszitting van 27 juni 2016 en met finale bekrachtiging op 29 juni 2016 werd, met akkoord van alle fracties, beslist tot oprichting van een Commissie “sui generis”. De overeengekomen opdracht werd als volgt omschreven:

1.1. "De commissie voert een onderzoek naar aanleiding van meldingen of klachten inzake mogelijke inbreuken op de deontologische code door mandatarissen van de Stad Gent in hun contacten met de Optima Groep in het kader van hun mandaten bij of namens de Stad Gent."

1.2. De concrete aanleiding was het schrijven van burgemeester Termont aan stadssecretaris Teerlinck d.d. 27 juni 2016 in de context van de berichtgeving over het faillissement van de Optima Bank. Dit met de vraag de aantijgingen jegens hem bij het faillissement van de Optima Bank te onderzoeken.

1.3. Het eerder beperkt voorwerp van onderzoek, deed de gemeenteraadsleden unaniem beslissen er naar te streven hun werkzaamheden eind september, uiterlijk oktober af te ronden. Ten laatste op de gemeenteraad van oktober zouden conclusies van hun bevindingen, eventueel aanbevelingen voorgelegd worden ter goedkeuring.

1.4. Alle fracties kwamen overeen dat de mandatarissen naar wie een onderzoek wordt gevoerd kunnen voorstellen personen te laten oproepen om door de Commissie gehoord te worden. Ook de fracties zelf riepen verschillende personen op. Van de 28 opgeroepen personen verschenen er uiteindelijk vijftien⁶ voor de Commissie; vier⁷ antwoordden schriftelijk. Negen

⁶ Daniel Termont, Johan Beerlandt, Geert Versnick, Jeroen Piqueur, Tom Balthazar, Christophe Peeters, Karin Temmerman, Frank De Mulder, Marc Dubois, John Bontinck, Paul Gheysen, Ivan De Witte, Philip De Hulsters, Marian Verbeek, Filip Watteeuw

⁷ Luc Van Den Bossche, Pol Cools, Ludy Modderie, Paul Vermeulen

⁸ personen verschenen niet omdat hun ambtenarenstatuut of agenda het niet toeliet, of kozen ervoor om niet te komen, zoals het reglement van de Commissie toeliet. De Commissie is immers niet opgezet als een onderzoekscommissie en heeft bijgevolg ook niet de bevoegdheid mensen op te vorderen of onder ede te bevragen.

1.5. De Commissieleden konden stukken opvragen uit dossiers, akten en stukken van het stadsbestuur of de autonome gemeentebedrijven, en het inzagerecht uitoefenen zoals voorzien in artikel 108 van het Huishoudelijk Reglement van de gemeenteraad.

1.6. Binnen dit afgesproken kader heeft de Commissie haar rol gespeeld. Daartoe is ze tussen de gemeenteraden van juni, resp. oktober 2016 7 x samengekomen, werden personen gehoord en bevragd en werden haar de gevraagde stukken overhandigd. Sommigen personen kozen ervoor bepaalde stukken niet te overhandigen; het betreft verslagen, overeenkomsten tussen private spelers, waar de Stad als overheid niet bij betrokken was.

1.7. De focus van de commissie lag op het Optima-dossier. Gezien de rol die Optima destijds speelde bij het nieuw te bouwen stadion van AA Gent, werd door de commissie ook de rol van architecten en projectontwikkelaars, de contacten met de bedrijfswereld in dit dossier en de rol die de MIPIM-beurs daarin speelde, onderzocht.

Conclusie

1.8. Op basis van de verschillende zittingen en de opgevraagde stukken heeft de Commissie binnen de haar toegekende bevoegdheden (geen verplichting om gehoord te worden, niet onder ede,...) geen overtreding van de bestaande deontologische code kunnen vaststellen. De heer Termont heeft verklaard dat hij op geen enkele wijze tussengekomen is bij de overname van Ethias door Optimabank. Dit werd bevestigd door de opgeroepen personen. De commissie heeft geen bewijzen van het tegendeel vastgesteld. Bijgevolg stelt de commissie sui generis met de middelen waarover ze beschikt, in deze aangelegenheid geen deontologische inbreuken vast

⁸ Ruben Piqueur, Didier Nachtegaele, Frank Beke, Daan Schalck, Pascal Debruyne, Frederik De Vrieze, Stijn Oosterlinck, Jo Lefebure, Paul Teerlinck

- 1.9.** De commissie is echter wel van oordeel dat de heer Termont in het kader van zijn contacten met de Optimagroep in het verleden onvoorzichtig is geweest. Dit bleek onder meer uit het feit dat er meermaals meegereisd werd met een door Optima gecharterd vliegtuig en dat er te weinig werd toegezien op een zorgvuldige afhandeling van de gemaakte kosten.
- 1.10.** De commissie stelt vast dat de huidige deontologische code op een aantal vlakken te veel voor interpretatie vatbaar is en er zich aanpassingen aan de nieuwe deontologische standaarden opdringen.
- 1.11.** Voor de Commissie primeert het gegeven om vooruit te kijken en op basis van het verleden lessen te trekken voor de toekomst. Het is dan ook belangrijk dat er een antwoord wordt gezocht op de vraag hoe naar de toekomst toe dergelijk onvoorzichtig gedrag kan vermeden worden.
- 1.12.** Politiek en bedrijfsleven zullen nooit van elkaar kunnen gescheiden worden en dit mag ook geenszins de bedoeling zijn. Alleen moeten er op de kruispunten tussen beide actoren voldoende flitspalen en oranje knipperlichten worden geplaatst die ervoor moeten zorgen dat de samenwerking tussen politiek en bedrijfsleven op een transparante en correcte manier verloopt.
- 1.13.** De Commissie wenst dan ook een aantal aanbevelingen te doen die hieraan mogelijk tegemoet kunnen komen. Deze aanbevelingen zijn er gekomen op basis van input van alle politieke fracties in de Gentse gemeenteraad.

2. De Gentse deontologische code

Algemeen

Vaststellingen

2.1.1. De Gentse deontologische code voor mandatarissen is niet meer actueel en vraagt om een update.

Voorstellen

2.1.2. De commissie huishoudelijk reglement start zo snel als mogelijk met de vernieuwing van de deontologische code. Zij overlegt o.m. met de VVSG en de juridische dienst van de stad Gent.

2.1.3. De Commissie HR legt, ten laatste in september 2017, een voorstel voor aan de gemeenteraad.

Volgende elementen komen ten minste aan bod:

Opname private mandaten door mandatarissen en ambtenaren

Vaststellingen

2.1.4. Het opnemen van bestuursfuncties in private bedrijven en/of organisaties kan tot potentiële belangenconflicten leiden, het is daarom aangewezen de regels hierover te verduidelijken.

Suggesties

2.1.5. Het aangeven van alle mandaten door mandatarissen en voorzitters van de autonome bedrijven in een register, met vermelding welke mandaten repercussies kunnen hebben op lokaal vlak

2.1.6. Implementeren van art 27 van het Gemeentedecreet in de deontologische code⁹

2.1.7. Een overzicht van de lidmaatschappen van stedelijke medewerkers in vzw's en andere rechtspersonen namens de stad wordt aan de gemeenteraad voorgesteld.

Samenwerking tussen Stad Gent en de private sector

Vaststellingen

2.1.8. Enkel in partnerschap met alle stedelijke actoren kan de Stad haar visie realiseren. De samenwerking met burgers, verenigingen, onderwijsinstellingen e.a. maar ook met bedrijven is wenselijk.

2.1.9. De besprekingen in de commissie over het voetbalstadion tonen aan dat vernieuwde regels aangaande transparantie in de samenwerking tussen de stad Gent en de private sector aan te bevelen zijn.

⁹ **Artikel 27.** (01/07/2009- ...) § 1. Het is voor een gemeenteraadslid verboden deel te nemen aan de bespreking en de stemming:

1° met behoud van de toepassing van artikel 11, § 2, van het decreet van 19 december 2008 betreffende de organisatie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn over aangelegenheden waarin hij een rechtstreeks belang heeft, hetzij persoonlijk, hetzij als vertegenwoordiger, of waarbij de echtgenoot, of bloed- of aanverwanten tot en met de vierde graad een persoonlijk en rechtstreeks belang hebben. Dat verbod strekt niet verder dan de bloed- en aanverwanten tot en met de tweede graad als het gaat om de voordracht van kandidaten, benoemingen, ontslagen, afzettingen en schorsingen. Voor de toepassing van deze bepaling worden personen die een verklaring van wettelijke samenwoning als vermeld in artikel 1475 van het Burgerlijk Wetboek, hebben afgelegd, met echtgenoten gelijkgesteld;

2° over de vaststelling of goedkeuring van de jaarrekening van een instantie waaraan hij rekenschap verschuldigd is of waarvan hij tot het uitvoerend orgaan behoort. Deze bepaling is niet van toepassing op het gemeenteraadslid dat zich in bovenvermelde omstandigheden bevindt louter op grond van het feit dat hij als vertegenwoordiger van de gemeente is aangewezen in andere rechtspersonen.

§ 2. Het is voor een gemeenteraadslid verboden:

1° rechtstreeks of onrechtstreeks als advocaat of notaris tegen betaling te werken in geschillen ten behoeve van de gemeente. Dat verbod geldt ook ten aanzien van de personen die in het kader van een associatie, groepering, samenwerking of op hetzelfde kantooradres met het gemeenteraadslid werken;

2° rechtstreeks of onrechtstreeks als advocaat of notaris te werken in geschillen ten behoeve van de tegenpartij van de gemeente of ten behoeve van een personeelslid van de gemeente aangaande beslissingen in verband met de tewerkstelling binnen de gemeente. Dit verbod geldt ook ten aanzien van de personen die in het kader van een associatie, groepering, samenwerking of op hetzelfde kantooradres met het gemeenteraadslid werken;

3° rechtstreeks of onrechtstreeks een overeenkomst te sluiten, behoudens in geval van een schenking aan de gemeente of een gemeentelijk extern verzelfstandigd agentschap, of deel te nemen aan een opdracht voor aanneming van werken, leveringen of diensten, verkoop of aankoop ten behoeve van de gemeente of een gemeentelijk extern verzelfstandigd agentschap, behoudens in de gevallen waarbij het gemeenteraadslid een beroep doet op een door de gemeente of een gemeentelijk extern verzelfstandigd agentschap aangeboden dienstverlening en ten gevolge daarvan een overeenkomst aangaat;

4° op te treden als afgevaardigde of deskundige van een vakorganisatie in het bijzonder onderhandelingscomité of het hoog overlegcomité van de gemeente.

§ 3. Dit artikel is eveneens van toepassing op de vertrouwenspersoon, bedoeld in artikel 18 en 70bis.

§ 4. Als een gemeenteraadslid in de situatie verkeert vermeld in § 1, moet dat punt op de vergadering behandeld worden, en kan de vergadering niet gesloten worden voor het punt in kwestie is behandeld of voor beslist is om het punt uit te stellen.

Suggesties

- 2.1.10. *Vanuit het voorzorgprincipe moeten duidelijke gedragsregels of een gedragscode opgesteld worden, waaraan (vnl.) uitvoerende mandatarissen zich moeten houden bij onderhandelingen met private actoren.*
- 2.1.11. *De stad Gent kan enkel stadsdossiers in het buitenland voorstellen of promoten wanneer de gemeenteraad op de hoogte is gebracht. Dit kan bijvoorbeeld door een voorafgaandelijke toelichting van de opdracht en doelstelling van de missie, bezoek of reis in de betrokken commissie.*

Internationale reizen

Vaststellingen

- 2.1.12. **Een stad met ambities mag zich niet opsluiten, moet met een open, onbevangen blik in de wereld staan. De aanwezigheid van de stad (Groep) Gent op internationale beurzen en fora, en in internationale samenwerkingsverbanden etc. moet mogelijk blijven.**
- 2.1.13. **Tegelijk stellen we vast dat er meer transparantie moet komen over o.m. doelstelling, gemaakte kosten, aantal deelnemers en contacten. Ook de relevantie en de verhouding input-output van internationale dienstreizen/samenwerkingsverbanden moet geëvalueerd worden.**

Suggesties

- 2.1.14. *Elke internationale dienstreis van medewerkers, bestuurders of mandatarissen van de Groep Gent wordt aan de gemeenteraad meegedeeld. De gemeenteraad krijgt informatie over periode, bestemming, doel, deelnemers, kostenverdeling en programma.*
- 2.1.15. *Ten laatste 6 maanden na het verstrijken van de dienstreis wordt aan de gemeenteraad een verslag meegedeeld met informatie zoals hierboven aangegeven, aangevuld met een register van contacten en kostenbewijzen.*
- 2.1.16. *Dienstreizen waarbij vervoer, hotel of toegangsticket door een private speler worden betaald, dienen in het college van burgemeester en schepenen goedgekeurd te worden en voorgelegd aan de vergadering van de fractievoorzitters.*
- 2.1.17. *Jaarlijks maakt de gemeenteraad een evaluatie van de 'internationale aanwezigheid' van de Groep Gent. Komen o.m. aan bod: deelname van de stad (of andere leden van de Groep Gent) en private bedrijven in vzw's zoals de FG DG, deelname internationale dienstreizen, aanwezigheid op internationale beurzen en fora, lidmaatschap van internationale organisaties etc.*

3. De Gentse deontologische commissie

Vaststellingen

- 3.1.1. **De Gentse deontologisch commissie werkt niet naar behoren. Zij slaagt er niet (meer) in om ingediende klachten op een serene, zakelijke en objectieve manier te behandelen.**

Voorstellen

3.1.2. De commissie HR legt, ten laatste in september 2017 een voorstel tot hervorming van de Gentse deontologische commissie voor aan de gemeenteraad.

Suggesties

- 3.1.3. *Verscheidene Vlaamse steden en gemeenten hebben een aanvullende deontologische code voor mandatarissen met een uitvoerend mandaat of een mandaat dat rechtstreeks betrokken is aan het operationele (vb. voorzitters van autonome bedrijven)*
- 3.1.4. *In Nederland bestaat in sommige steden en gemeenten – voor mandatarissen vermeld in punt 3.1.3 – ook een Gedragscode. In tegenstelling tot een deontologische code die eerder passief zegt wat kan en niet kan, legt een gedragscode een actieve houding vast die o.m. belangenverstrengeling of de schijn daarvan moet vermijden, en waar mandatarissen in samenwerking met externe partners steeds van uit moeten vertrekken. De gedragscode is een handleiding om de nodige voorzorgsprincipes te hanteren wanneer dergelijke samenwerking tot stand komt. Zo'n gedragscode kan worden opgesteld in het kader van de vernieuwing van de deontologische code, waarvan ze als afzonderlijk hoofdstuk deel kan uitmaken.*
- 3.1.5. *Sommige steden, zoals Antwerpen of Amsterdam, hebben een Bureau voor Integriteit. Dergelijk bureau kan meerdere opdrachten krijgen: meldpunt voor integriteitsschendingen, adviesverlening aan stadsmedewerkers en mandatarissen, uitwerken van een klokkenluidersregeling, organiseren van opleidingen etc. Onafhankelijke experts moeten op een wezenlijke manier bijdragen tot de werking van dergelijk bureau. Een Gentse versie van dit soort van integriteitsbeleid kan worden uitgewerkt.*
- 3.1.6. *Inzichten over deontologie en integriteit evolueren permanent. De instrumenten voorzien in punten 3.1.3 – 3.1.5 zijn daarom “levende” instrumenten. Minimaal twee maal per legislatuur – bij voorkeur aan het begin en halverwege – worden zij door de Gemeenteraad geëvalueerd.*

4. Transparantie

Vaststellingen

4.1.1. De entiteiten van Groep Gent streven naar een zo groot mogelijke toegankelijkheid van hun beslissingen en hun besluitvormingsproces. Er is vraag naar meer transparantie in de contacten tussen de Gentse lokale mandatarissen en de vertegenwoordigers van externe organisaties en/of privébedrijven en de manier waarop deze zich tot elkaar verhouden.

Voorstellen

4.1.2. De commissie HR onderzoekt welke mogelijkheden er zijn om de transparantie van de beslissingen en het besluitvormingsproces binnen Groep Gent te verhogen, zowel ten aanzien van de mandatarissen als ten aanzien van de burgers.

4.1.3. De commissie HR legt, ten laatste in september 2017, haar conclusies voor aan de gemeenteraad.

5. Architectuurbeleid

Vaststellingen

5.1.1. Tijdens de besprekingen in de commissie kwam, naast de deontologische code van mandatarissen, ook het architectuurbeleid van de stad aan bod. Verscheidene suggesties zijn geopperd om het stedelijke architectuurbeleid te verbeteren.

Voorstellen

5.1.2. Het College legt, ten laatste in mei 2017, een voorstel en traject voor aan de bevoegde commissie met betrekking tot het stedelijk architectuurbeleid. Onder meer de rol van de Kwaliteitskamer, de Stadsbouwmeester en de diverse betrokken diensten en entiteiten van Groep Gent wordt hierbij in kaart gebracht. Ook het uniformiseren over de gehele groep Gent van de aanbevelingen en richtlijnen tot aanstelling van architecten, rekening houdend met de aanbevelingen van het NAV (de Vlaamse architectenorganisatie) en na overleg met de sector maakt hier deel van uit.

5.1.3. De ambitie uit het actuele Bestuursakkoord om een stadsbouwmeester aan te stellen dient onverwijld te worden uitgevoerd. Ten laatste in januari 2017 legt het College aan de gemeenteraad een traject met timing voor.

Aanbevelingen CD&V-fractie op grond van de besprekingen in de commissie 'sui generis'

Deontologie en integriteit

- Er wordt werk gemaakt van de actualisering van de deontologische code. We baseren ons daarbij op het traject dat op dit moment wordt afgelegd door de VVSG, en vragen hen om begeleiding voor ons eigen traject.
- De artikelen 31 en 32 van de bestaande deontologische code moeten worden herbekeken. In het bijzonder moet artikel 32 nader worden omschreven.
- Wanneer in de gemeenteraad wordt gestemd over zaken waarbij de partner of een directe verwant van een raadslid betrokken is, neemt het betrokken raadslid niet deel aan de stemming en verlaat hij/zij de raadzaal.
- Er wordt onderzocht of naar Antwerps voorbeeld ook bij de Stad Gent een 'Bureau voor Integriteit' kan worden opgericht.

Dienstreizen

- Bij dienstreizen wordt in het collegebesluit steeds voor elk van de deelnemende leden opgenomen welk bedrag wordt uitgetrokken en welke instantie daarvoor zal instaan, zelfs wanneer de reis van het lid in kwestie niet wordt betaald door de Stad Gent.
- Meerdaagse dienstreizen worden ter informatie voorgelegd op het fractievoorzittersoverleg. Dat gebeurt in de regel op voorhand. In de gevallen waarin dat niet mogelijk is, gebeurt het achteraf maar wordt gemotiveerd waarom het niet op voorhand kon gebeuren.

Stadsontwikkeling

- Bij grote projectontwikkelingen wordt een register bijgehouden van contacten die de leden van het college in het kader van het betreffende dossier hebben met niet-stadsgebonden personen/diensten/organisaties. Dat register wordt op verzoek ter beschikking gesteld van de gemeenteraadsleden.
- Het beslissingsproces inzake stadsontwikkeling en bouwprojecten wordt transparanter gemaakt en geobjectiveerd door het nauwer betrekken van adviserende instanties die in alle onafhankelijkheid kunnen werken (bv. Stadsbouwmeester, Kwaliteitskamer, GECORO).

Mandaten

- Er wordt een register aangelegd en bijgehouden waarin voor elk van de raadsleden is opgenomen welke mandaten hij/zij vervult. De raadsleden worden verplicht om daartoe alle relevante informatie aan te leveren.

Aan de heer Filip VAN LAECKE

Voorzitter Commissie Sui Generis

Stadhuis Gent

Botermarkt 1

9000 Gent

Betreft: Nuttige aanbevelingen van de Vlaams Belangfractie aan de Gentse gemeenteraad als onmiddellijk gevolg van de Commissie Sui Generis

Geachte heer voorzitter

De werkzaamheden binnen de afgelopen zittingen van de Commissie Sui Generis van de Gentse gemeenteraad hebben ons alvast nuttige informatie opgeleverd over de diverse (en soms duidelijk intense) contacten van het Gentse College van Burgemeester en schepenen met de bedrijfswereld. Sommige personen die gehoord werden, wisten meer te vertellen (of wilden meer vertellen) dan anderen. Meerdere getuigen hadden dan weer duidelijk last van hun geheugen toen er gepeild werd naar bepaalde zaken of lieten het achterste van hun tong niet zien. Ook de manifeste afwezigheid van een aantal personen die opgeroepen werden door de leden van deze commissie, roept heel wat vragen op. Zeker als het in deze gaat om personeelsleden van de stad Gent zelf of van bedrijven die rechtstreeks aan de stad Gent gelieerd zijn. Dit laat een toch wel heel wrange nasmaak na. Desalniettemin hebben de vele hoorzittingen omtrent de banden tussen het Gentse stadsbestuur en het bedrijfsleven ons heel wat ter zake doende informatie opgeleverd, al was het maar over de manier waarop bepaalde contacten tussen het stadsbestuur en de bedrijfswereld tot stand zijn gekomen.

Daniël Termont gaf zelf aan dat hij mogelijk 'onvoorzichtigheden' (in citeer zijn woorden, wij hebben het liever over duidelijke inschattingsfouten) inzake bepaalde contacten met Optima in het algemeen en Jeroen Piqueur in het bijzonder. Dit was trouwens de onmiddellijke aanzet tot het oprichten van deze Commissie Sui Generis door de Gentse gemeenteraad. De twijfel die Daniël Termont zelf over zich heen geroepen heeft door zijn wel heel gebrekkige en soms bewust wazige communicatie, heeft alvast duidelijk gemaakt dat er duidelijk lacunes zitten in de afbakening van de deontologische grenzen van de lokale mandatarissen binnen de Gentse gemeenteraad.

Het mag uiteraard geenszins de bedoeling zijn om de Deontologische Code ruim te interpreteren en een aantal geheel vrijblijvende semantische discussies te voeren, om dan finaal tot het besluit te komen dat Daniël Termont als schepen en als burgemeester naar de letter van de Deontologische Code voor Lokale Mandatarissen geen enkele schuld treft. Voor het Vlaams Belang is het duidelijk dat er wel degelijk inschattingsfouten zijn begaan en geen onvoorzichtigheden. Het is dan ook imperatief om de Deontologische Code voor de Gentse Lokale Mandatarissen ondubbelzinnig af te lijnen en de regels inzake de contacten van het Gentse stadsbestuur met de bedrijfswereld aan te scherpen.

Voor de Gentse Vlaams Belanggemeenteraadsfractie

Johan Deckmyn, fractievoorzitter

AANBEVELINGEN VOOR DE TOEKOMST

VAN DE GENTSE VLAAMS BELANGGEMEENTERAADSFRACTIE

1. Er moet meer transparantie zijn in de contacten tussen de Gentse lokale mandatarissen en de vertegenwoordigers van externe organisaties en/of privébedrijven en de manier waarop zij zich tot elkaar verhouden. Stel deze contacten in vraag en leg uit aan de burger waarom dergelijke contacten soms noodzakelijk kunnen zijn. Hou tegelijkertijd een gedetailleerd en publiek register bij van alle deze contacten in het kader van de openbaarheid van bestuur.
 - Worden deze contacten “gedragen” door de gemeenteraad en/of college?
 - Zijn deze contacten relevant en/of deontologisch verantwoord?
 - In welke context vinden deze contacten plaats?
 - Tussen welke mandatarissen en welke bedrijven zijn er contacten?
 - Welk doel dienen deze contacten?
 - Wanneer gaan deze contacten over in ‘intens overleg’?
 - Wordt er op regelmatige en voldoende basis gecommuniceerd en gerapporteerd naar de gemeenteraad over dergelijke contacten, zeker als zij betrekking hebben op grote en ingewikkelde projecten, vennootschappen, vergunningen, constructies en/of contracten?
2. Leden van het college zijn in het verleden verscheidene keren ingegaan op het aanbod om mee te vliegen met een privévlucht, gecharterd door Optima. Het is bedenkelijk dat men aanvaardt om mee te vliegen met een vlucht, gecharterd door een ondernemer waarmee men als stedelijke overheid zaken doet of van plan is te doen. In welbepaalde gevallen zijn altijd uitzonderingen mogelijk, maar enkel als de verenigde fractieleiders daarmee akkoord gaan. Er moet een duidelijk onderscheid gemaakt worden tussen puur zakelijke instanties en andere (officiële en/of openbare) instanties.

- Werkbezoeken, en in het bijzonder meerdaagse en/of buitenlandse verplaatsingen, moeten niet alleen voorgelegd worden aan het College van Burgemeester en Schepenen, maar ook aan de verenigde fractieleiders en moeten vervolgens ook door hen goedgekeurd worden. Deze aanvragen kunnen afgetoetst worden aan een aantal ondubbelzinnige en vooropgestelde criteria. Hetzelfde geldt voor de werkbezoeken die georganiseerd worden op initiatief en/of kosten van externe organisaties en/of privébedrijven.
 - Er moet meer duidelijkheid geschapen worden rond het aanvaarden van geschenken. Werkbezoeken kunnen immers beschouwd worden als geschenken indien deze ingericht en betaald worden door externe organisaties en/of privébedrijven (ondernemers, projectontwikkelaars, architecten, studiebureaus, aannemers) die intrinsiek tot doel hebben projecten en/of contracten en/of vergunningen van de stad Gent binnen te halen. Dit kan zeker geïnterpreteerd worden als het aanvaarden van een geschenk en kan zelfs als een strafbaar feit worden beschouwd.
3. Alle deelnemers aan (buitenlandse) werkbezoeken, ook al werken ze bij verschillende stadsdiensten, departementen of aan de stad Gent gelieerde organisaties, dienen gevat te worden in één en hetzelfde collegebesluit. Hetzelfde geldt voor de respectieve reis- en verblijfkosten, ook al worden deze aangerekend op verschillende begrotingsartikels.
 4. Indien de stad Gent opdracht geeft voor het boeken van tickets voor vluchten, treinreizen en/of andere vervoermiddelen op naam van mandatarissen en/of ambtenaren, dienen zij hier ook daadwerkelijk gebruik van te maken. Hetzelfde geldt voor op naam gereserveerde hotelkamers en/of andere verblijfsfaciliteiten. Bewijsstukken allerhande (facturen, onkostennota's, BTW briefjes, taxitickets en dies meer) moeten voldoende gespecificeerd en gedetailleerd zijn en mogen geen aanleiding geven tot gereede twijfels.
 5. Mandaten in (bepaalde) privébedrijven moeten onverkort ter discussie gesteld worden. Dergelijke (vaak lucratieve) mandaten creëren minstens de perceptie van belangenvermenging tussen de politiek en de bedrijfswereld en voeden het wijdverbreide beeld dat alle politici zakkenvullers zijn.
 6. De stad Gent moet voorrang geven aan sociale, betaalbare en duurzame woningbouw. M.a.w., er mag niet langer gekozen worden voor dure, megalomane en louter prestigieuze projecten. Aldus kan eindelijk een einde gemaakt worden aan de jarenlange wachtlijsten bij de verschillende sociale woon-, bouw- en verhuurmaatschappijen.
 7. De aanstelling van een 'stadsbouwmeester' (zoals dit trouwens expliciet vermeld staat in het bestuursakkoord van de Gentse meerderheid) die moet waken over de architecturale kwaliteit van de openbare en de privéprojecten (nieuwbouw en

renovatie) die gerealiseerd worden in Gent. Deze stadsbouwmeester moet ook een langetermijnvisie op wonen, bouwen en renoveren in Gent ontwikkelen.

8. Er mogen in geen enkel geval familiale banden zijn tussen de mandatarissen van de stad Gent en de organisaties waarmee de stad Gent in contact treedt, ook al wordt dit door de wet in bepaalde gevallen toegestaan. Elke zweem van belangenvermenging moet altijd en overal vermeden worden.
9. Ontwikkelen van sluitende procedures (o.a. organiseren van bijvoorbeeld meer architectuurwedstrijden) om te vermijden dat steeds weer dezelfde namen van projectpromotoren, studiebureaus, architecten en (onder)aannemers (soms via de formule van tijdelijke verenigingen) opduiken in de verschillende en diverse stedelijke projecten van nieuwbouw en renovatie.
10. Creëren van een groter democratisch draagvlak door het betrekken van alle oppositiepartijen bij de opbouw van bepaalde dossiers. Zorg tevens voor betere en meer gerichte participatie van de burger via inspraak en spreekrecht van de verschillende actie- en buurtcomités in de respectieve stedelijke commissies.

Aanbevelingen namens Open Vld

Conclusie met betrekking tot de opdracht

De deontologische code moet dienen als leidraad voor het deontologische handelen van de mandatarissen. Het is onze overtuiging dat daartegen geen inbreuken zijn gepleegd, niet door de burgemeester (toenmalig schepen) noch door de andere mandatarissen in de uitoefening van hun mandaten namens de Stad Gent in hun contacten met Optima-groep.

Deze conclusie baseren we op de artikelen 31 en 32 van de deontologische code voor Lokale Mandatarissen waarin bepaald wordt dat de bepalingen van artikel 31, met uitzondering van de nummers 2 en 5, niet van toepassing zijn op reizen en bedrijfsbezoeken die lokale mandatarissen doen uit hoofde van hun ambt met het oog op de economische, sociale en/of culturele promotie van de stad.

Niettemin stemt de reflectie over situaties en handelwijzen tot nadenken over het handelen in de toekomst en dient hiervoor een verfijning/actualisering van de deontologische code te gebeuren.

Deontologische code voor Lokale Mandatarissen

Een verfijning/actualisering van de deontologische code dient steeds weloverwogen en met garantie op werkbaarheid te gebeuren.

Gemeenteraadsleden nemen geen deel aan besprekingen en/of beraadslagingen ... waarin zij een rechtstreeks of onrechtstreeks belang of betrokkenheid hebben.

De deontologische code moet dienen als leidraad voor deontologisch handelen van mandatarissen, maar evenzeer dienen als bescherming tegen ongegronde aantijgingen.

Deontologische Commissie

Komen tot een hertekening van een goede werking van de deontologische commissie over meerderheid en oppositie heen. Het strekt tot aanbeveling de samenstelling van de deontologische commissie te heroverwegen waarbij academici, gespecialiseerd in de materie ethiek en integer handelen, de basis vormen.

Stadbouwmeester

Open Vld schaart zich onverminderd achter de bepaling uit het Bestuursakkoord betreffende de stedelijke bouwmeester: “Er komt een stedelijke bouwmeester die de beoogde architecturale kwaliteit als belangrijke pijler van Gent, stad van Kennis en Cultuur, zal bewaken en stimuleren. Op termijn treedt hij in de plaats van de diverse afzonderlijke kwaliteitsteams bij grote stadsprojecten. Hij heeft voeling met het Gentse stedelijke weefsel en zijn rol moet duidelijk gedefinieerd worden. Zijn aanstelling kan leiden tot de afschaffing van een aantal andere adviesorganen, en het inkorten van de vergunningsprocedures. Hij focust zich in het bijzonder op de grootschalige projectontwikkelingen, maar ook op elke ingreep in gevoelige zones vanuit het oogpunt van monumenten- en landschapszorg. Bij de uitwerking wordt er over gewaakt dat dit de besluitvorming over projecten niet versnipperd of vertraagt. (4.44)”

Buitenlandse beurzen/ zendingen

Voor buitenlandse beurzen/zendingen namens Groep Gent gaan naar een geïntegreerde besluitvorming op vlak van delegatie en inhoud, alsook een uitvoerige en geïntegreerde rapportage en evaluatie.

Voor zendingen in naam van Groep Gent wordt overgegaan tot een geïntegreerde besluitvorming die bestaat uit een voorafgaandelijke kennisgeving van de bestemming, datum, doelstelling, hoedanigheid van de deelnemers, hun functionele motivatie en kostprijs.

De in verband met een zending gemaakte kosten voor reis en verblijf dienen steeds te worden gedragen door één of meerdere entiteiten van Groep Gent binnen de vooropgestelde kostenraming.

Uitgezonderd de deelname aan zendingen, op uitnodiging van andere organiserende overheden, instellingen, organisaties, ... waarbij de kosten voor reis en verblijf door de organisator gedragen worden, dienen steeds voorafgaandelijk ter goedkeuring te worden voorgelegd. (cfr. VOKA-missie)

Na iedere zending namens Groep Gent dient een verslag ter kennisgeving te worden voorgelegd, inclusief toetsing aan de initiële doelstellingen en verslag over de gemaakte kosten. De verslagen worden gebundeld in een register en per kwartaal voorgelegd aan de gemeenteraad of daartoe aangewezen gemeenteraadscommissie.

Debat zendingen in de gemeenteraad

Voor deelname buitenlandse beurzen/zendingen voeren we jaarlijks in de gemeenteraad debat over inhoudelijke invulling. Dit verhoogt het draagvlak over de projecten waarmee de stad zich internationaal in de kijker plaatst.

Vaststellingen en aanbevelingen vanuit de Groen-fractie ten behoeve van de commissie sui generis

1. De reizen met de privé-jet gehuurd door Optima

1.1 De beoordeling van de feiten

Het was niet zo verstandig om mee te reizen met een door de projectontwikkelaar gehuurde privé-vlucht, maar het omvat geen overtreding van de bestaande deontologische code.

Het betrof reizen die ofwel de MIPIM-beurs in Cannes gingen of het bezichtigen van een andere stadion in London inhielden waar de projectontwikkelaar op zich niets mee te maken had (hij ging evengoed mee om te leren zoals het hele gezelschap). In beide gevallen gaat het dus niet om strikte bedrijfsbezoeken zoals opgenomen in artikel 31, §2.

Het was in principe ook niet de bedoeling dat de reizen door de projectontwikkelaar werden gefinancierd ook al werd daar achteraf niet zorgvuldig mee omgegaan. Het ging ook alleen om het samen nemen van een vliegtuig, niet om de hele reis. In principe zouden de facturen van de reizen trouwens toch aan de betrokken mandataris worden terugbetaald door de stad. Daar kon nooit discussie over ontstaan. Alleen de stad heeft eventueel financieel voordeel gehad bij het niet opmaken of niet doorgeven van facturen voor de betrokken vliegtuigreizen.

Het blijft wel een belangrijk minpunt dat de financiële afwikkeling van de kosten van deze buitenlandse reizen op zijn minst zeer onzorgvuldig is gebeurd. Op dat vlak is er zeker sprake van een onvoldoende inschatten van de noodzaak van een zorgvuldige afhandeling.

1.2. Waar moet de deontologische code worden aangepast of aangevuld?

De code is teveel opgesteld vanuit de toenmalige case van een door een bedrijf gefinancierde reis naar eigen bedrijfszetels en realisaties. In die zin moeten de bepalingen worden uitgebreid tot alle buitenlandse reizen en bezoeken in het kader van het mandaat als gekozen raadslid ongeacht of het nu gaat om bedrijven, beurzen, overheden, instellingen, particuliere personen. Dat vergt een totaal herschrijven van artikel 31 waarbij een onderscheid moet worden gemaakt tussen bezoeken in perioden van de gunning van werken, leveringen en diensten of lopende vergunningsaanvragen of reizen die buiten dit kader vallen.

Hetzelfde geldt voor punt 3 van artikel 31 dat vooralsnog enkel sloeg op door bedrijven gefinancierde reizen, terwijl de uitnodiging en financiering ook kan komen van andere overheden, instellingen en organisaties.

Artikel 32 moet een andere invulling krijgen. Op punt 4 mag geen uitzondering komen (verslag moet er altijd zijn). Het niet van toepassing zijn van punten 1 en 3 kan maar mits toetsing door fractievoorzitters.

1.3. Andere maatregelen

Er moet zorgvuldiger worden omgegaan met de kostenafhandeling van de reizen. Daarom is het raadzaam om voorafgaandelijk aan de reis telkens een collegebesluit te treffen waarin de volledige delegatie vanuit de groep Gent wordt opgenomen samen met de geraamde kosten en wie die kosten opneemt binnen de groep Gent. In het verslag achteraf wordt telkens ook een afrekening van de volledige facturen in al zijn aspecten opgenomen.

2. De inhoudelijke inbreng door de Groep Gent op de MIPIM beurs

2.1. De beoordeling van de feiten

Naar aanleiding van de hernieuwde inzage in de verschillende verslagen is duidelijk gebleken dat sommige projecten al werden voorgesteld en gepromoot vooraleer ze in Gent in de openbaarheid kwamen. Dit geldt ook voor de hele voorbereiding van de bouw van het stadion waarvan de randvoorwaarden nooit echt vooraf waren vastgelegd ook al zijn daar achteraf bekeken de juiste keuzes in gemaakt.

In het algemeen is er trouwens bijna nooit een formele besluitvorming in de organen van de betrokken diensten en instellingen van de Groep Gent over wat er op beurzen, missies of bezoeken zal worden getoond, voorgesteld en gepromoot.

2.2. Waar moet de deontologische code worden aangepast of aangevuld?

Dit kan via de deontologische code worden vastgelegd, het kan evengoed via de democratische afspraken binnen de werking van de gemeenteraad worden afgesproken.

2.3. Andere maatregelen

Het lijkt logisch dat als mandatarissen vanuit de Stad Gent elders stadsdossiers gaan voorstellen of promoten de gemeenteraad daar minstens van op de hoogte moet zijn. Dit kan het best door een voorafgaandelijke toelichting van de opdracht en doelstelling van de missie, bezoek of reis in de betrokken commissie.

In dezelfde zin is het even logisch om achteraf een verslag te brengen over de meerwaarde die de reis, missie en beurs voor de stad heeft opgeleverd en de mate waarin de vooropzette opdracht en doelstellingen zijn gerealiseerd.

3. Continue samenwerking met de private sector in het kader van een beoogd stadsproject of stadsontwikkeling

3.1. De beoordeling van de feiten

De doelstelling om een nieuw stadion te bouwen voor AAGent leidde er toe dat schepenen en de burgemeester langdurige contacten opbouwden enerzijds met de voetbalclub AAGent anderzijds met andere betrokken in dit stadproject (architect, projectontwikkelaar, bouwfirma). Op die manier kwam een jarenlang contact en samenwerking tot stand met eerst Optima daarna Ghelamco als projectontwikkelaar en met Bontinck als architect. Dit gebeurde in vele gevallen zonder formele mandaatgeving vanuit de betrokken organen. Daar is op zich niets fout mee gebeurd wat ook bleek toen achteraf de gemaakte afspraken werden geformaliseerd in overeenkomsten die werden goedgekeurd in de respectievelijke betrokken raden.

Het is iets dat zich ook afspeelt bij PPS-constructies eens de keuze voor de partner is gemaakt en de onderhandelingen starten.

3.2. Waar moet de deontologische code worden aangepast of aangevuld?

Dit punt is niet echt opgenomen binnen de deontologische code. Het gaat veel verder dan bedrijfsbezoeken. Het gaat om directe samenwerking om dossiers rond te krijgen. Meer dan naar alle raadsleden richt zich dat specifiek naar de mandatarissen met een uitvoerend mandaat of een mandaat dat rechtstreeks betrokken is op het operationele (bv. voorzitters van autonome bedrijven). Wellicht is het daarom aangewezen om dit eerder in een gedragscode dan een deontologische code op te nemen. In Nederland zijn er in dergelijke gedragscodes voor wethouders en burgemeesters bepalingen opgenomen over belangenverstremgeling. Belangenverstremgeling die vooral ook kan opduiken in dergelijke ogenschijnlijk minder formele omstandigheden. De gedragscode moet eerder een handleiding zijn om de nodige voorzorgsprincipes te hanteren wanneer er dergelijke samenwerking tot stand komt. In tegenstelling tot een deontologische code die eerder passief zegt

wat kan en niet kan, legt een gedragscode eerder een actieve houding vast die belangenverstremgeling of schijn daarvan moet vermijden en waar mandatarissen in onderhandelingen steeds vanuit moeten vertrekken.

3.3. Andere maatregelen

Refererend aan punt 2.2 wordt een gedragscode voor schepenen, burgemeesters, voorzitters van autonome bedrijven uitgewerkt die de nodige bepalingen omvat rond (de schijn van) belangenverstremgeling. Deze gedragscode kan ofwel een apart statuut krijgen of in annex worden toegevoegd aan de deontologische code.

4. Private bestuursmandaten

4.1. De beoordeling van de feiten

Het feit dat binnen de Optima Groep mandatarissen met een uitvoerend mandaat in de bestuursorganen zitting hebben gehad, heeft nog een bijkomende aparte problematiek van potentiële belangenverstremgeling onder de aandacht gebracht. Het is evident dat het opnemen van bestuursfuncties in private bedrijven en/of organisaties tot belangenconflicten kunnen leiden, die best worden vermeden en zeker niet bij voorbaat mogen worden ontkend.

4.2. Waar moet de deontologische code worden aangepast of aangevuld?

Hierover is niets opgenomen in de deontologische code. Vraag is of het in een deontologische code thuishoort. Het is terug eerder iets voor de hierboven reeds aangehaalde gedragscode voor uitvoerende mandatarissen.

4.3. Andere maatregelen

Een opsomming van mandaten moet door burgemeester en schepenen en leden van intercommunales enkel landelijk worden gemeld aan het Rekenhof. Dit is een zeer algemene maatregel die verder geen uitwerking heeft naar het lokale en daar voorlopig ook niet wordt getoetst. Het zou nochtans passend zijn dat elke uitvoerende mandataris en de voorzitters van de autonome bedrijven meedelen welke mandaten uit die lijst ook repercussies kunnen hebben op lokaal vlak waarbij ze aanduiden welke kunnen leiden tot nader omschreven belangenverstremgeling op het lokale niveau.

Een gedragscode kan dan verder bepalingen omvatten over hoe een burgemeester of schepenen vermijden om daarna in een dergelijke belangenverstremgeling of –conflicten te komen. Zowel de Europese commissie als verschillende Nederlandse gemeenten hebben dergelijke gedragscodes in gebruik.

Daarnaast kan globaal, voor alle raadsleden, in de deontologische code best ook expliciet verwezen worden naar art. 27 van het gemeentedecreet (“Het is voor een gemeenteraadslid verboden deel te nemen aan de bespreking en de stemming... waarin hij een rechtstreeks belang heeft, hetzij persoonlijk, hetzij als vertegenwoordiger, of waarbij de echtgenoot, of bloed- of aanverwanten tot en met de vierde graad een persoonlijk en rechtstreeks belang hebben”.)

5. Hervorming deontologische commissie

De commissie sui generis is opgericht omdat de huidige werking van de deontologische commissie geblokkeerd is geraakt en niet meer op een serene, zakelijke en objectieve manier kan oordelen over

ingediende klachten. Het is daarom noodzakelijk om zo snel mogelijk te komen tot een nieuwe invulling van de commissie.

6. Stadsbouwmeester

Het debat over de keuze van de architect in de totstandkoming van het stadion is voor een deel een afgeleide debat. Het waren private partners die de keuze hadden gedaan, op een moment de stedelijke overheid nog niet betrokken was. Er werden terecht vragen gesteld waarom nadien er geen ruimer architectuur en stedenbouwkundig debat werd gevoerd over een dergelijk belangrijk project. Alleen was dat op het moment zelf ook geen debatpunt en werd het zoveel jaar terug niet gevraagd.

De vraag blijft wel of dit voor herhaling vatbaar zou zijn. De tijden zijn duidelijk veranderd en bouwmeesters spelen nu een cruciale rol in het bewaken van de kwaliteit van de architectuur bij grote projecten. Aangezien de installatie van een stadsbouwmeester in het bestuursakkoord is opgenomen, is het logisch om daar als conclusie van dit debat versneld werk van te maken.

Conclusies en aanbevelingen commissie sui generis van de sp.a-fractie

14.10.2016

Conclusies

De commissie Sui Generis heeft haar onderzoek beëindigd en kan nu op basis van de conclusies aanbevelingen formuleren. Het uitgebreide onderzoek (tijdens 6 commissievergaderingen tot heden) kwam er n.a.v. insinuaties en verdachtmakingen inzake mogelijke inbreuken op de deontologische code door mandatarissen in hun contacten met de Optima Groep in het kader van hun mandaat bij de stad Gent. Aanleiding hiertoe was het faillissement van de Belgische Optima Bank. De Burgemeester vroeg deze aantijgingen te onderzoeken in een speciaal daartoe opgerichte commissie sui generis.

Tijdens deze commissievergaderingen werden tal van getuigen op vrijwillige basis gehoord en bevroegd. Anderen verkozen schriftelijk hun zienswijze te formuleren.

Vaststelling is enerzijds dat er geen verband werd aangetoond tussen de activiteiten van de optimabank en de burgemeester. De burgemeester kwam ook op geen enkele wijze tussen in de overname van Ethiasbank door Optimabank.

Anderzijds benadrukten alle getuigen dat in de dossiers van het voetbalstadion en de MIPIM-beurs, de Burgemeester steeds correct heeft gehandeld, en meer algemeen steeds de belangen van de stad heeft verdedigd.

De commissie stelt geen overtredingen vast van de deontologische code, meer bepaald t.o.v. het hier van toepassing zijnde artikel 31 inzake bedrijfsbezoeken, samen te lezen met artikel 32 waarin gesteld wordt dat de bepalingen van artikel 31 niet van toepassing zijn op reizen en bedrijfsbezoeken die lokale mandatarissen doen uit hoofde van hun ambt met het oog op de economische, sociale en/of culturele promotie van de Stad.

Tegelijkertijd wordt wel vastgesteld dat door verfijning van de deontologische code, het herbekijken van de samenstelling en werking van de deontologische commissie en de algemene organisatie, kan voorzien worden in nog meer transparantie. Op deze wijze kunnen onduidelijkheden en onvoorzichtigheden, maar ook insinuaties en verdachtmakingen, zoals ze zich nu hebben voorgedaan, in de toekomst beter vermeden worden.

Overeenkomstig art. 34 van de deontologische code wordt geen publieke afkeuring van de handelswijze van de betrokken mandatarissen uitgesproken.

Aanpassingen van de Gentse code aan de nieuwe tijdsgeest kunnen best afgetoetst worden bij de VVSG. De huidige Gentse code is immers afgestemd op de VVSG basistekst die door hen momenteel ook herwerkt wordt.

De sp.a fractie doet hiertoe onderstaand voorstel met aanbevelingen inzake:

- De samenstelling en de organisatie van de deontologische commissie en de actualisering van de deontologische code
- Het versterken van het architectuur- en stedenbouwkundig beleid.
- De dienstreizen door mandatarissen van de stad Gent
- De samenwerking tussen het stadsbestuur, de groep Gent en de Gentse burgers, organisaties en bedrijven.

1. Aanbevelingen met betrekking tot de samenstelling en de organisatie van de deontologische commissie en de actualisering van de deontologische code

- 1.1 De commissie vraagt dat de gemeenteraad de samenstelling van de deontologische commissie herbekijkt. De samenstelling dient te gebeuren volgens de regels van goed bestuur en moet een ruime meerderheid kennen binnen de gemeenteraad bij de aanstelling. Aan de raad wordt al volgende principe aangaande de samenstelling meegegeven. De deontologische commissie bestaat uit:
- a. 1/3 ex-mandatarissen uit de gemeenteraad van de stad Gent (de voorzitter wordt uit deze groep gekozen)
 - b. 1/3 huidige leden van de gemeenteraad
 - c. 1/3 externen (voorkeur voor mensen uit de magistratuur (na hun loopbaan) of politicologie of ...)
- 1.2 Aan de raad wordt de opstart van een proces tot vernieuwing van de deontologische code aanbevolen en dit onder begeleiding van de juridische dienst van de stad Gent en in overleg met de VVSG. Het voorstel dient neergelegd te worden tegen de zomer van 2017.
- 1.3 De commissie vraagt dat een nieuw samengestelde deontologische commissie binnen de kortst mogelijke tijd een huishoudelijk reglement opstelt.

2. Aanbevelingen m.b.t. het versterken van het architectuur- en stedenbouwkundig beleid

Aan het college wordt gevraagd om ten laatste tegen eind februari 2017 aan de bevoegde commissie en de gemeenteraad voorstellen voor te leggen met betrekking tot:

- 2.1 De hervorming van de kwaliteitskamer
- 2.2 De aanstelling van een stadsbouwmeester
- 2.3 Het uniformiseren over de gehele groep Gent van de aanbevelingen en richtlijnen tot aanstelling van architecten, rekening houdend met de aanbevelingen van het NAV en na overleg met de sector

3. Aanbevelingen m.b.t. dienstreizen door mandatarissen van de stad Gent

- 3.1 Voor elke meerdaagse dienstreis in functie van de stad Gent dient voor elk gemeenteraadslid een beslissing van het college van burgemeester en schepenen genomen worden.
 - a. De financiële raming (en nadien de afhandeling) dient eenvormig, transparant en opvraagbaar te zijn. Er dient steeds melding te zijn van vervoers-, overnachtings- en deelnamekost.
 - b. Indien meerdere gemeenteraadsliden deelnemen, dient per meerdaagse dienstreis een globale beslissing genomen te worden door het college van burgemeester en schepenen, in plaats van verschillende individuele beslissingen. Nadien wordt bij de afrekening van de onkosten een overzichtstabel opgemaakt met de onkosten per deelnemer.
 - c. Meerdaagse dienstreizen waarbij vervoer, hotel of toegangsticket door een private speler worden betaald, dienen in het college van burgemeester en schepenen goedgekeurd te worden en worden gemeld aan de vergadering van de fractievoorzitters. Deze elementen worden apart meegenomen in de tweejaarlijkse evaluatie van de dienstreizen.
 - d. Een deelname door een gemeenteraadslid aan een dienstreis dient verantwoord te worden op basis van de link tussen het programma en de overeenkomstige bevoegdheden van het gemeenteraadslid. Nadien dient verplicht een verslag opgemaakt te worden op basis van een sjabloon ter beschikking gesteld door de dienst bestuursondersteuning.
- 3.2 Tweejaarlijks wordt door het college van burgemeester en schepenen een evaluatie gemaakt van de ondernomen dienstreizen. Deze evaluatie wordt ter kennisgeving aan de gemeenteraad voorgelegd.

4. Samenwerking tussen het stadsbestuur, de groep Gent en Gentse burgers, organisaties en bedrijven

- 4.1 Participatie is een basisprincipe. In de Gentse visie wordt beleid in samenwerking met partners gemaakt. Deze partners van het beleid zijn de (al dan niet georganiseerde) Gentenaars, Gentse organisaties en verenigingen, Gentse bedrijven en ondernemers, Gentse scholen en de Gentse jeugd, Gentse middenveldorganisaties en het Gentse hoger onderwijs, de kennisinstellingen en de innovatiewereld, de verschillende geloofsgemeenschappen en zo verder. Iedereen werkt, in alle diversiteit, mee aan het beleid. Deze werkwijze dient versterkt en gepromoot te worden. Samenwerking is niet verdacht, maar wenselijk. In samenwerking beleid realiseren, is de visie van de stad.
- 4.2 Wanneer de stad samen met partners een organisatie vormt in functie van het realiseren van beleidsdoelstellingen, wordt 2-jaarlijks in de bevoegde commissie gerapporteerd over deze samenwerking.
- 4.3 De door de stad gesubsidieerde verenigingen brengen jaarlijks op basis van het jaarverslag en de jaarrekening over hun werking verslag uit aan de opvolgende diensten. Deze verslagen zijn eenvoudig opvraagbaar voor gemeenteraadsleden.
- 4.4 Bij besprekingen over de werking van verenigingen, bedrijven en organisaties waarin een familielid of naaste leidinggevend bestuurder is, neemt het gemeenteraadslid niet deel aan het debat en de stemmingen.

5. Aanbevelingen over economische missies en de vastgoedbeurs MIPIM in het bijzonder.

- 5.1 Per legislatuur wordt een beleidskader ontwikkeld waarbinnen economische missies plaats vinden.
- 5.2 De voordrachten en presentaties op de MIPIM-beurs die door een lid van de groep Gent worden gegeven, worden vooraf door het college vastgelegd. Na

de MIPIM-beurs worden de presentaties toegelicht in de commissie economie, samen met de eerste resultaten.

- 5.3 Voor de MIPIM-beurs wordt in één collegebesluit vastgelegd welke leden van het college deelnemen aan de beurs, alsook op welke wijze zij zich verplaatsen, waar men overnacht en wat de te verwachten onkosten zijn.

1. Inleidende beschouwingen

De opdracht van de commissie sui generis zoals omschreven in het oprichtingsbesluit van de commissie voorbereid in de gemeenteraad van 27 juni 2016 en finaal goedgekeurd in de gemeenteraad van 29 juni 2016 luidde (onder punt 1: 'Opdracht'):

"De commissie voert een onderzoek naar aanleiding van meldingen of klachten inzake mogelijke inbreuken op de deontologische code door mandatarissen van de Stad Gent in hun contacten met de Optima Groep in het kader van hun mandaten bij of namens de Stad Gent."

De concrete aanleiding voor de onderzoeksopdracht werd dus wel geformuleerd, maar de reikwijdte van het door de commissie te voeren onderzoek is niet verder gespecificeerd, uitgewerkt of toegelicht. Op deze manier werd aan de commissie de vrijheid verleend om naar eigen inzicht en vermogen het te voeren onderzoek te bepalen.

De concrete aanleiding was het schrijven van burgemeester Termont aan stadssecretaris Teerlinck d.d. 27 juni 2016 in de context van de berichtgeving over het faillissement van de Optima Bank en met als hoofding 'melding aan de deontologische commissie'. Hierin schrijft de burgemeester o.a. het volgende:

"Ik ben mij bewust van mijn voorbeeldfunctie als burgemeester. En ik erken dat ik in de contacten met het bedrijfsleven in het kader van mijn opdrachten als burgemeester en vroeger als schepen van Economische Ontwikkeling onvoorzichtig ben geweest.

Ik heb in al mijn contacten maar één doel voor ogen, namelijk de verbetering van Gent. Ik weet dat de Gentenaars ons werk goed vinden. Maar ik erken dat de manier waarop ik met Jeroen Piqueur en Optima ben omgegaan aanleiding geeft tot twijfels over mijn integriteit. Ik heb daarbij een inschattingsfout gemaakt: het is niet omdat het goed is voor de Stad Gent en het wettelijk is, dat het daarom ook voldoet aan de deontologische standaarden waaraan ik mij als burgemeester moet houden."

Tijdens de werkzaamheden van de commissie nam het blikveld van het onderzoek, mede naar aanleiding van verdere berichtgeving, een ruimer perspectief aan dan de persoon van de burgemeester en het dossier Optima. De transparantie van de contacten tussen stadsbestuur, stadsadministratie en bedrijfsleven – in het bijzonder de vastgoedsector – kwam centraal te staan. De focus kwam te liggen op het deontologisch handelen van mandatarissen en ambtenaren in hun omgang met het bedrijfsleven in de context van private en publieke vastgoed- en ontwikkelingsprojecten in het algemeen.

Van bij de aanvang ligt de klemtoon in de commissie ook op het maken van een globale analyse van het verleden met het oog op aanbevelingen voor de toekomst op het vlak van deontologisch handelen door mandatarissen, en bij uitbreiding binnen de bredere stadsorganisatie. De commissie sui generis is niet opgezet als een soort van tribunaal of rechtscollege met de bedoeling het deontologisch handelen van individuele mandatarissen te evalueren.

Voor een dergelijke individuele evaluatie ontbrak het de commissie ten andere van bij de aanvang aan de nodige instrumenten. Uitgenodigde te horen mensen waren niet verplicht te komen: belangrijke betrokkenen zoals Luc Van Den Bossche, Frank Beke, Paul Teerlinck, Pol Cools, enz. weigerden of waren niet in de mogelijkheid te komen. Uitgenodigde personen die wel voor de commissie verschenen, waren dan weer niet verplicht om op alle gestelde vragen te antwoorden. Qua relevante documenten was de commissie afhankelijk van de goodwill van de betrokken personen of rechtspersonen (vb. cvba Arteveldestadion).

2. Vaststellingen betreffende het gevoerde onderzoek

Het door de commissie sui generis gevoerde onderzoek heeft geleid tot drie belangrijke globale vaststellingen:

a. Dienstreizen mandatarissen Stad Gent

De commissie heeft een onderzoek gevoerd naar de dienstreizen van collegeleden, in concreto naar de deelname van collegeleden en de Stad Gent aan de MIPIM-beurs in Cannes.

Dit onderzoek leert dat de verslaggeving (en/of bewijsvoering) over transport- en verblijfskosten voor verbetering vatbaar is.

Het is gebleken dat de voorgelegde bewijsstukken niet altijd eenduidig zijn (vb. onduidelijk of ze van toepassing zijn op een collegelid of op een ander lid van de stedelijke delegatie).

Het is ook gebleken dat er niet altijd een verslag en/of bewijsstuk voorhanden is voor transport of verblijf van deelnemende collegeleden (vb. in geval van gebruik maken van een door een privaat bedrijf gecharterde vlucht, vb. in geval van gebruik maken van verblijfsaccomodatatie op een boot die door een met de stad gelieerde vzw gehuurd wordt).

Tenslotte is gebleken dat de relevantie van de deelname van de Stad Gent aan de MIPIM-beurs niet vanzelfsprekend is. De bedoeling is in wezen Gentse projecten voor te stellen aan de internationale vastgoedwereld, maar tegelijk blijkt dat er weinig of geen internationale spelers kunnen worden aangetrokken. De vraag rijst of gelijkaardige vaststellingen ook kunnen worden gemaakt voor andere aspecten van de 'internationale aanwezigheid' van de Stad Gent op beurzen, fora, samenwerkingsverbanden, enz. Feit is hoe dan ook dat het debat blijvend moet worden gevoerd.

b. Procedures grootschalige stedelijke private/publieke ontwikkelingsprojecten

De commissie heeft onderzocht hoe de ontwikkeling van het nieuwe voetbalstadion tot stand is gekomen. Hoewel de commissie beperkt was in haar mogelijkheden kon niettemin vastgesteld worden dat hier een probleem is geweest op het vlak van transparante besluitvorming.

Wat voorgesteld werd als een in den beginne privaat project is in wezen altijd een al publiek-private samenwerking geweest. De Stad Gent was van bij de aanvang van dit project betrokken als mede-initiatiefnemer ervan, concreet bij de zoektocht naar een geschikte locatie, en was als partij betrokken in de context van de verwerving van de benodigde gronden. Dat de stad in een latere fase formeel ook toetrad tot de cvba in kwestie was in feite alleen maar een bevestiging hiervan.

De keuze van de initiële partners in het privaat-publieke stadionproject is nooit het voorwerp geweest van een open oproep (vb. wat het architecturale aspect betreft via een architectuurwedstrijd). Op die manier was er geen sprake van een 'gelijk speelveld' voor de Gentse en Vlaamse bedrijfswereld. Voor elke overheid is het bevorderen van dit 'gelijke speelveld' voor alle economische spelers nochtans een evidente opdracht.

c. Relatie politiek bestuur - bedrijfsleven

In de aanloop tot de oprichting van de commissie en vervolgens in de schoot van de commissie is een debat ontstaan over het karakter van de administratieve en politieke besluitvorming met betrekking tot vastgoed- en stadsontwikkelingsprojecten in Gent. Verschillende academici en experts hebben met name scherpe kritiek geuit op de gang van zaken op dit vlak – en belangrijk: ook verbeteringsvoorstellen – zowel via opiniebijdragen als via een getuigenis voor de commissie.

Volgend citaat van Paul Vermeulen, oud-voorzitter van de stedelijke kwaliteitskamer voor monumenten architectuur vat één en ander goed samen: *"Er is geen samenhang of visie*

in het architectuurbeleid van de stad Gent en dat dreigt de deur open te zetten voor willekeur en favoritisme. Dat zegt architect Paul Vermeulen (53) die vijf jaar lang de Kwaliteitskamer voor Monumenten en Architectuur voorzat in de Arteveldestad. Hij nam vorig jaar ontslag, samen met drie andere experts. 'Er wordt te veel met twee maten en gewichten gemeten,' zegt hij. 'Niet alle dossiers worden voor een advies voorgelegd, met als gevolg dat sommige projecten grondig worden afgetoetst op basis van hun kwaliteiten en dat andere er snel worden doorgeduwd zonder controle.'"¹⁰

Deze aantijgingen zijn door diverse collegeleden, zowel in de pers als tijdens commissiezittingen, systematisch tegengesproken en ontkend. De commissie beschikt niet over de instrumenten om in deze te trancheren. De opmerkelijk éénduidige kritiek van de bewuste academici, experts en van een aantal (anonieme) rechtstreeks betrokkenen maken daarom hun verbeteringsvoorstellen niet oninteressant. Ze verdienen opvolging.

d. Deontologische instrumenten

Tijdens het gemeenteraadsdebat over de oprichting van de commissie sui generis op 27 juni en tijdens diverse commissiezittingen is gebleken dat de actuele deontologische instrumenten voor mandatarissen, de deontologische code aan de ene kant en de deontologische commissie aan de andere, aan grondige herziening toe zijn.

Tijdens de zitting van 6 oktober 2016 bevestigde de medewerkster van de VVSG dat de actuele VVSG-modelcode, waarop de Gentse code gebaseerd is, toe is aan een herziening in het licht van nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen. In dat licht werd door de VVSG al een traject ter actualisering opgestart. De VVSG-medewerkster wees er ook op dat het voorhanden zijn van een deontologische code één zaak is, maar dat het vervolgens belangrijk is om dit document 'levend' te houden.

De VVSG-medewerkster benadrukte verder dat contacten tussen mandatarissen en andere stedelijke spelers (economische en andere) vanzelfsprekend zijn, maar dat het er op aan komt om op dit vlak transparantie en bespreekbaarheid te garanderen.

3. Aanbevelingen voor de toekomst

Op basis van al het voorgaande doet de commissie sui generis de volgende aanbevelingen aan de gemeenteraad:

¹⁰ De Tijd, 2 juli 2016. De opiniebijdragen van de academici in kwestie worden achteraan dit rapport bij wijze van bijlage toegevoegd.

1. De deontologische code voor mandatarissen van de Stad Gent moet geactualiseerd worden. Hierbij wordt afgestemd met het lopende VVSG-traject ter zake. Door private partners betaalde transporten/verblijven worden uitgesloten. Sponsoring door private bedrijven wordt uitgesloten. De regels over deelname aan stemmingen over agendapunten waarbij de mandataris familiaal of anderszins betrokken is worden uitgewerkt.
2. De werking van de deontologische commissie moet worden herbekeken. Zie ook punt 3.
3. De oprichting van een 'bureau voor integriteit' moet onderzocht worden. De taken van dergelijk bureau kunnen o.a. de volgende zijn: behandelen van klachten door burgers over deontologie van zowel stadsmedewerkers als mandatarissen, behandelen van adviesvragen van stadsmedewerkers, uitwerken van een klokkenluidersregeling voor stadsmedewerkers en medewerker van de andere geledingen van de Groep Gent (OCMW, Politie, SOGent, AGB's, IVA's, enz.). Onafhankelijke experts moeten op een wezenlijke manier bijdragen tot de werking van dergelijk bureau.
4. De stedelijk aanpak (vergunningsbeleid, aanwenden van architectuurwedstrijden, toewijzingsprocedures, enz.) met betrekking tot grootschalige vastgoed- en ontwikkelingsprojecten moet worden doorgelicht via een externe audit. Doel van de doorlichting is het onderzoeken of er in Gent op dit vlak een 'gelijk speelveld' bestaat voor alle betrokken actoren, en het doen van eventuele aanbevelingen. De verbetervoorstellen die door academici en experts hetzij via de pers hetzij via de commissie werden gedaan worden hierbij meegenomen.
5. Bij de keuze van private partners bij privaat-publieke projecten moet de stad systematisch een advies laten opstellen met betrekking tot de geschiktheid van de partners (cf. antecedenten e.d.) in kwestie. Deze adviezen worden aan de gemeenteraad voorgelegd.
6. Grote stedelijke ontwikkelings- en andere projecten (via de stad zelf of via SOGent) of grootschalige aankopen moeten via een presentatie worden voorgesteld aan de bevoegde gemeenteraadscommissie, met duiding van de selectie van eventuele externe partners.
7. Het college dient zo snel mogelijk een traject voor te leggen aan de gemeenteraad met een concrete timing voor het ontwikkelen van een volwaardig stedelijk architectuurbeleid. Onder meer de rol van de Kwaliteitskamer en de Gecoro wordt hierbij bekeken.

8. De ambitie uit het actuele bestuursakkoord om een stadsbouwmeester aan te stellen dient onverwijld te worden uitgevoerd.
9. De rapportage van de werking van verzelfstandigde entiteiten (IVA's, AGB's, EVA, intercommunales, etc.) moet worden geoptimaliseerd en de gemeenteraad moet meer worden betrokken bij belangrijke beslissingen binnen deze entiteiten.
10. De toegankelijkheid en de transparantie van de stedelijke besluitvorming ten aanzien van de gemeenteraad en ten aanzien van de burger moet verbeterd worden. Er wordt een studie- en/of begeleidingsopdracht uitgeschreven om dit uit te werken. Een aandachtspunt hierbij is het maximaliseren van de transparantie betreffende de contacten tussen stadsbestuur en andere stedelijke (economische, sociaal, culturele, enz.) spelers.
11. De besluitvorming en verslaggeving met betrekking tot dienstreizen van collegeleden wordt verbeterd, ongeacht of de leden in kwestie namens de stad of een met de stad gelieerde instantie reizen. Deze besluiten worden voor de gemeenteraad gebracht (vb. periodiek) en bevatten alle informatie in verband met deelnemers (transport, verblijf, enz.), verdeling van de kosten, inhoudelijk programma, enz. Idem voor de evaluatieverslagen achteraf. Met name de financiële verslaggeving (persoonlijke onkostennota's, facturen, enz.) dient éénduidig te gebeuren.
12. De gezamenlijke deelname van de stad (of andere leden van de Groep Gent) en private bedrijven in vzw's zoals de FGDG moet worden doorgelicht. Een rapport wordt aan de gemeenteraad voorgesteld.
13. Stedelijke ambtenaren kunnen geen lid en/of voorzitter zijn vzw's zoals de onder aanbeveling 12 genoemde vzw FGDG. Een overzicht van de lidmaatschappen van stedelijke medewerkers in vzw's en andere rechtspersonen namens de stad wordt aan de gemeenteraad voorgesteld.
14. Over de realisatie van de voorgaande aanbevelingen moet (half)jaarlijks door het college aan de gemeenteraad gerapporteerd worden.

4. Bijlagen

a. 'Gerommel in de paarse oase' – opiniebijdrage Stijn Oosterlynck (Universiteit Gent) in De Standaard, 24 juni 2016

Wat we zien in de zaak-Optima is de clash tussen twee Gentse modellen: dat van de participatieve stedelijke vernieuwing en dat van sluipende, verdoken besluitvorming, zegt Stijn Oosterlynck.

Het is moeilijk om niet verontwaardigd te zijn over het graaigedrag van bankiers en (ex-)politici in de zaak van de Gentse bank Optima. Daarbij komen niet alleen oprichter en hoofdaandeelhouder Jeroen Piqueur in beeld, een man waar al heel lang een schandaalsfeertje rond hangt, maar ook een aantal lokale politici. Zo is er de Gentse Open VLD-politicus Geert Versnick. Versnick was jarenlang schepen in Gent en is vandaag gedeputeerde voor de provincie. Hij rijgt de bestuursmandaten in de publieke en private sector aan elkaar, onder meer bij Optima Group en vastgoedontwikkelaar Land Invest. Versnick wordt onder meer genoemd als 'facilitator' van een gesprek tussen Optima Bank en de Oost-Vlaamse deputatie om hen ervan te overtuigen 10 miljoen euro te beleggen via de bank. Zijn naam dook eerder al op in een dossier van een betwiste vastgoedtransactie in het kader van het stadsontwikkelingsproject Oude Dokken en bij de vergunning van woontorens aan station Gent-Sint-Pieters.

De paarse dominantie

Daarnaast is er de Gentse SP.A'er Luc Van den Bossche. Die was sinds 2011 voorzitter van Optima Bank en meer recent van de vastgoedpoot Optima Real Estate. Van den Bossche wordt aangewreven via zijn bestuursmandaten politieke goodwill te creëren voor Optima na de overname van de rode bank Ethias, waarover politiek nogal wat vragen rezen, en zich daar zeer royaal voor te laten betalen. In het kielzog van Versnick en Van den Bossche dreigen ook andere lokale politici die goede relaties onderhielden met de Optima Group te worden meegesleurd in het schandaal.

Het is aanlokkelijk om dit hele verhaal te benaderen als een schrijnend geval van individuele normvervaging, van bankiers die nooit genoeg krijgen van luxe en prestige en politici die zich daar te welwillend tegen aanschurken. Maar er is veel meer aan de hand dan individuele normvervaging.

Termont zei deze week dat hij het gevoel had dat het Gentse bestuursmodel geïnviseerd wordt. Hij vreest dat men via het bankroet van Optima de paarse dominantie in Gent onderuit wil halen (De Morgen 22 juni). Termont heeft gelijk. De neergang van Optima gaat precies daarover: netwerken tussen politieke en economische stedelijke elites waar de macht gedeeld en opgebouwd wordt. Het gaat over publiek-private partnerschappen en de weinig democratische en ondoorzichtige cultuur van besluitvorming die daarin groeit, ver weg van de democratische controle door gemeenteraden en netjes uit het zicht van burgers. Het gaat over de nauwe verwevenheid tussen bankactiviteiten en vastgoedprojecten en de impact die de sluipende besluitvorming in dit soort netwerken heeft op Gentse stadsontwikkelingsprojecten zoals de Oude Dokken, Gent-Sint-Pieters en de voetbaltempel Ghelamco Arena. De boot (de 'Alter Ego') die door de stad Gent samen met Optima gehuurd werd tijdens de MIPIM-vastgoedbeurs in Cannes en waar ze onder meer onderhandelden over de financiering van het nieuwe voetbalstadion, staat symbool voor dat 'bestuursmodel'.

De muur

Of de beslissingen en keuzes die in dit soort elitenetwerken gemaakt worden nu al dan niet binnen de grenzen van de wet gebeuren, is wellicht minder belangrijk dan de impact die dit alles heeft op de stedelijke democratie. Burgers, buurtcomités en experts investeren tijd en energie in adviesorganen, klankbordgroepen en andere participatie- en overlegplatformen en proberen gehoor te krijgen voor hun inzichten en bekommernissen rond stedelijke vernieuwing. En daarbij worden ze dan geconfronteerd met beslissingen die 'elders' genomen worden, ze kunnen vaak niet goed de vinger leggen op het waar, hoe en waarom ervan, maar stoten wel op een muur als ze die ter discussie stellen.

Als de publieke discussie over de zaak-Optima ergens over moet gaan, laat het dan niet zozeer individuele normvervaging zijn, maar de ondoorzichtige besluitvorming in stedelijke elitenetwerken. Wat we vandaag meemaken, is de clash tussen het Gentse model van participatieve, stedelijke vernieuwing waar de voorbije jaren zo mee is uitgepakt en een ander, minder verheffend Gents model. Het Gentse stadsbestuur is het aan zijn burgers verplicht om klaarheid te scheppen over welk van de twee het Gentse model van de toekomst wordt.

b. 'Geen progressief Gent zonder andere beleidscultuur' - opiniebijdrage Pascal Debruyne (Universiteit Antwerpen) in De Morgen, 28 juni 2016

Het progressieve Gent davert op zijn vesten. De Optima-affaire opent zich als een doos van Pandora. Elitenetwerken duiken op, waar lieden als Luc Van den Bossche, Herman Verwilt en Geert Versnick als spinnen in een web van schimmige relaties functioneren. Want ondanks dat sterke woorden als 'graaibankier' of 'poenpakker' in het rond vliegen, wordt het duidelijk dat het gaat om een beleidscultuur; een waar de 'ons kent ons'-cultuur en belangenvermenging genormaliseerd wordt. In projecten als De Oude Dokken, Ghelamco, Gent Sint Pieters of The Loop, is het onduidelijk wie welke rol inneemt. Burgers in 'klankbordgroepen', burgercomités of middenveldorganisaties komen er soms recht tegenover ofwel het stadsbedrijf te staan, een Grondbank, andere bestuurlijke vehikels of bedrijven waar businessactoren en politiek verstrengeld zijn. De vastgoedboot op MIPIM, de Alter ego, gedeeld met Optima, heeft zijn naam niet gestolen. Dit is het andere gezicht van Gent. Het paars-groene sociaalecologische project over participatie, burgerkracht en transitie wordt belaagd door dat paarse spook dat nog steeds door Gent waart.

Ook Daniël Termont kwam in het vizier door zijn 'vriendschappelijke' relatie met Jeroen Piqueur. Zijn communicatieve bochtenwerk bracht meer vragen dan antwoorden. Termont gaf toe "een inschattingsfout" te hebben gemaakt. De zakelijke banden zijn in het verleden zonder al te veel achting voor de gangbare deontologie gebeurd. De vraag aan de procureur tot een onderzoek naar zichzelf, werd daarom gevolgd door een deontologische commissie van Stad Gent. Termont is nu al 100 procent overtuigd van zijn

juridische onschuld. De commissie wordt voorgezeten door een erevrederechter en bemand volgens de verkiezingsuitslag. De meerderheid moet dus kritisch zijn, wetende dat het kartel sp.a-Groen volgende legislatuur een tandem vormt, en dit bestuur nog enkele jaren door moet met Open Vld.

Los van de twijfels van N-VA of dit een "schertscommissie" is, of de CD&V-eis om de commissie van achter gesloten deuren te halen, is de vraag vooral of zo'n commissie over Termont een adequaat antwoord biedt. De kwestie van elitenetwerken verbonden met de paarse politiek, is namelijk geen individuele kwestie, noch die van één partij. Wat met de andere spelers, zoals Versnick, die mandaten als kralen aaneenrijgen? Of gaat dit om een afrekening met het sociaaldemocratische goudhaantje? Na Ethias, Dexia/Arco en Optima, en de relaties tussen die dossiers, is het overduidelijk dat deze 'ons kent ons'-beleidscultuur en belangenvermenging allerminst het monopolie is van één partij.

Vertrouwen herstellen

Er is ook nood aan een andere beleidscultuur. Als dat het doel is, dan ontbreekt het ook Termont aan zelfinzicht om dit kernprobleem te zien. In het interview in De Tijd claimt Termont dat Gent dankzij zijn netwerk bloeit. Ongetwijfeld, maar de vraag is 'hoe?' Veel grootschalige projecten staan haaks op andere doelstellingen in het stadsproject zoals duurzame mobiliteit. Of willen we nog een 'Uplace aan de Leie' (The Loop)? En willen we deze projecten, gezien hun schimmige governance? Termont stelt ook dat zakelijke cumuls beter zijn dan politieke cumuls. Politici hebben expertise aan te bieden voor het zakenleven. Echt? Stevaert (Ethias), Janssens (Dexia) en Herman Verwilt (Fortis, Optima) waren financieel experts? Kwam die laatste zijn 'expertise' niet onder vuur door de bankenregulator? In plaats van expertise zijn het veeleer de bruggen naar het beleid en politiek gunstige middens die een rol spelen. Daar moet onze bezorgdheid naartoe gaan.

Voorals Groen komt in een lastig parket terecht, als enige meerderheidsspeler buiten de paarse netwerken. De partij communiceert zelfs voorwaardelijk over de toekomst van het kartel, afhankelijk van de uitslag van de deontologische commissie. De commissie is ongetwijfeld noodzakelijk voor het vertrouwensherstel. Maar als het rood-groene kartel niet dringend inzet op een andere beleidscultuur, legt het een bom onder zijn eigen toekomst.

Een andere beleidscultuur om elitenetwerken te counteren, vraagt concrete beleidsvoorstellen voor steden. Groen nationaal deed tijdens de laatste staatsvorming dertien voorstellen voor meer integriteit in de politiek. Tijd dat de lokale afdeling soortgelijke maatregelen doorvoert voor alle Gentse partijen. Laat lokale mandatarissen verantwoording afleggen voor welke belangen ze opkomen en hoe die belangen het algemeen belang dienen. Creëer een ontmoedigingsbeleid van cumuls in banken en bij

private vastgoedontwikkelaars zodat er meer schotten komen. Daardoor moet duidelijk worden voor wiens belangen men opkomt en handelt.

Het kan ook transparanter op het niveau van stadsprojecten. Versterk de Gemeentelijke Commissie Ruimtelijke Ordening (GECORO), door die meer publiek gewicht, macht en tools te geven. Organiseer daarnaast rond elk groot project een klankbordgroep met middenvelders. Laat dat voorzitten door de bevoegde schepen én een academische expert. Maak ook het semi-private stadsontwikkelingsbedrijf (SOB) meer publiek. Dergelijke verzelfstandigde stadsbedrijven hebben te veel de gemeenteraad als democratische actor uitgehold. "Gentenaars maken samen hun straat, wijk en stad", zegt de visietekst van het kartel. Mooi, maar het is een rocky road om de stad opnieuw in handen van politiek en burgers te brengen. Het sociaal-ecologisch project dient daarvoor de paarse elitenetwerken te doorbreken.

c. 'Bureau Bontinck en het Gentse beleid?' – recensie Marc Dubois (KULeuven - via <http://www.marcdubois.be/cms/resources/boek-bontinck-beelden.pdf>)
